

Sini Tantu

JOUKKORAHOITUS TALOUDENHOI- DON NÄKÖKULMASTA

Opinnäytetyö
Liiketalous

2017

**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tekijä/Tekijät Sini Tanttu	Tutkinto Tradenomi (AMK)	Aika Elokuu 2017
Opinnäytetyön nimi Joukkorahoitus taloudenhoidon näkökulmasta		63 sivua 4 liitesivua
Toimeksiantaja Suomen Taloushallintoliitto ry		
Ohjaaja Anna-Liisa Immonen		
Tiivistelmä <p>Tämän opinnäytetyön aiheena on joukkorahoitus taloudenhoidon näkökulmasta. Suomen Taloushallintoliitto ry toimii työn toimeksiantajana. Työn tavoitteena on selvittää joukkorahoituksen hakuprosessista aiheutuvia kirjauksia. Tutkimusongelmana on selvittää joukkorahoituksen prosessista syntyvät kirjaukset ja miten ne kirjataan. Alaongelmana on selvittää joukkorahoituksesta syntyviä tuottoja ja kustannuksia, verotusta ja rahoitusmuotoon liittyvä lainsäädäntö.</p> <p>Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys koostuu kahdesta luvusta. Ensimmäinen luku käsittelee yrityksen rahoituksen vaihtoehtoja. Siinä esitellään yleisiä rahoitusratkaisuja, mutta pääpaino on joukkorahoituksessa. Toinen teorialuku muodostuu joukkorahoituksen taloudellisista ratkaisuista. Siinä käsitellään joukkorahoituksen prosessista muodostuvia kustannuksia, tuottoja, verotuskäytäntöjä sekä hallinnollisia kysymyksiä.</p> <p>Opinnäytetyön tutkimusosuudessa on käytetty menetelmänä laadullista tutkimusta. Tutkimuksen aineisto on kerätty neljästä haastattelusta, joista kolme tehtiin puhelinhaastatteluna ja yksi sähköpostin välityksellä. Lisäksi tutkimusaineistona on yksi dokumenttianalyysi. Haastateltavia tahoja olivat kirjanpittäjä, tilintarkastaja, joukkorahoitusta välittävän alustan edustaja sekä verohallinnon työntekijä. Dokumenttianalyysi on joukkorahoitusta hakeneen yrityksen yrittäjän blogikirjoitus. Haastattelujen ja dokumenttianalyysin avulla oli tarkoitus selvittää joukkorahoituksen lainsäädäntöä, kustannuksia, tuottoja, verotusta sekä hallinnollisia kysymyksiä.</p> <p>Tämä opinnäytetyö tuo toimeksiantajalle, Taloushallintoliitolle, uutta tietoa, jota se voi hyödyntää omassa toiminnassaan. Tutkimus voi auttaa joukkorahoituksen parissa työskenteleviä eri tahoja löytämään ratkaisut vastaantuleviin ongelmiin.</p>		
Asiasanat joukkorahoitus, yrityksen rahoitus, kirjanpito, taloudenhoito		

Author (authors)	Degree	Time
Sini Tanttu	Bachelor of Business Administration	August 2017
Thesis Title		
Crowdfunding and management of finances		63 pages 4 pages of appendices
Commissioned by		
Suomen Taloushallintoliitto ry		
Supervisor		
Anna-Liisa Immonen		
Abstract		
<p>The subject of this thesis was crowdfunding and management of finances. The thesis was commissioned by Suomen Taloushallintoliitto ry. The object of this thesis was to examine different kind of bookings caused by a crowdfunding process. Another object was to examine profits and costs, taxation and the legislation during a crowdfunding process.</p> <p>The theoretical framework is based on two main chapters. The first one discusses companies' financing opportunities. It presents different kind of financing methods but the main stress is on crowdfunding. The second chapter deals with economic decisions related to crowdfunding. It deals with crowdfunding costs, profits, taxation and administrative questions.</p> <p>The research method of this bachelor's thesis was qualitative research. The research material was collected by means of interviews and one document analysis. Three of the interviews were made on the phone and one via email. The interviewees were an accountant, an auditor, a representative of a crowdfunding website and employee of the tax administration. The document analysis was based on the entrepreneur's blog. The purpose of the interviews and document analysis was to examine the legislation, costs, revenues, taxation and administrative issues of crowdfunding.</p> <p>This thesis provides new information for Taloushallintoliitto. The research can also help people who work with crowdfunding.</p>		
Keywords		
crowdfunding, bookkeeping, accounting, management of finances, company financing		

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	YRITYKSEN RAHOITUKSEN VAIHTOEHDOT.....	7
2.1	Oma ja vieras pääoma.....	8
2.2	Rahoitus yrityksen eri vaiheissa.....	9
2.3	Joukkorahoitus.....	11
2.3.1	Joukkorahoituksen kehitys	11
2.3.2	Joukkorahoituksen muodot	13
2.3.3	Joukkorahoituksen vastike	14
2.3.4	Joukkorahoituksen välittäjät	16
2.3.5	Joukkorahoituksen lainsäädäntö	17
3	JOUKKORAHOITUKSEN TALOUDELLISET RATKAISUT	20
3.1	Joukkorajoituksen kustannukset.....	20
3.2	Joukkorahoituksen tuotot.....	24
3.3	Joukkorahoituksen verotus	27
3.4	Hallinnolliset kysymykset	29
4	TOIMEKSIANTAJAN ESITTELY	31
5	TUTKIMUSMENETELMÄ JA TUTKIMUSAINEISTO	32
5.1	Laadullinen tutkimus	32
5.2	Tutkimusaineiston hankinta	34
5.3	Tutkimusaineiston analysointi.....	36
5.4	Laadullisen tutkimuksen toteutus.....	37
6	ERI NÄKÖKULMIA JOUKKORAHOITUKSEN TALOUDENHOIDOSTA.....	39
6.1	Tilintarkastaja, kirjanpitäjä ja joukkorahoituksen välittäjä	39
6.2	Verohallinto.....	46
6.3	Joukkorahoitusta hakenut yritys.....	48
7	JOHTOPÄÄTÖKSET	50
7.1	Johtopäätökset	50

7.2	Luotettavuuden arviointi.....	55
8	LOPUKSI	57
	LÄHTEET.....	59

LIITTEET

- Liite 1. Haastattelukysymykset tilintarkastaja
- Liite 2. Haastattelukysymykset kirjanpitäjä
- Liite 3. Haastattelukysymykset joukkorahoituksen välittäjä
- Liite 4. Haastattelukysymykset verohallinto

1 JOHDANTO

Yritysten rahoitusmahdollisuudet ovat olleet tiukoilla maailmanlaajuisen talouden taantuman vuoksi. Joukkorahoitus on noussut esiin yhtenä vaihtoehtona, joka tuo mahdollisuuksia niin pienille kuin isoillekin yrityksille. Joukkorahoitus on Suomessa melko uusia asia, mutta se on nopeasti kasvava rahoitusmuoto. Tämän opinnäytetyön aihe-alueena on joukkorahoitus ja sen käsittely taloudenhoidon näkökulmasta.

Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää joukkorahoituksen hakuprosessista aiheutuvia kirjauksia. Sain vinkkiä aiheesta tilintarkastajalta, joka oli vierailijana Tilintarkastus-opintojaksolla kertomassa omasta työstään tilintarkastusyhteisössä. Tilintarkastajan mukaan joukkorahoituksen seurauksena syntyvät kirjatukset ovat melko tuntematon aihealue, joka kaipaisi tutkimusta ja ohjeistusta. Asiasta on vähän kirjoitettua tietoa, joten tutkimukselle on näin ollen kysyntää ja tarvetta.

Tutkimusongelmana on selvittää, minkälaisia kirjauksia syntyy joukkorahoituksen prosessissa ja miten ne kirjataan. Alaongelmana on selvittää joukkorahoituksesta syntyviä tuottoja ja kustannuksia, verotusta ja rahoitusmuotoon liittyvä lainsäädäntö. Opinnäytetyön toimeksiantajana toimii Suomen Taloushallintoliitto ry. Toimeksiantaja esitellään tarkemmin luvussa neljä. Toimeksiantajaa kutsutaan myöhemmin nimellä Taloushallintoliitto.

Työn viitekehys koostuu kahdesta luvusta. Luvussa kaksi esitellään yrityksen rahoitusvaihtoehtoja. Tässä pääpaino on eri rahoitusmuodoista joukkorahoituksella. Luvussa kerrotaan joukkorahoituksen kehityksestä, muodoista, vastikkeista, välittäjistä sekä sovellettavasta lainsäädännöstä. Työn kolmas luku keskittyy joukkorahoituksen taloudellisiin ratkaisuihin. Siinä avataan joukkorahoituksesta syntyviä kustannuksia ja tuottoja, verotukseen liittyviä seikkoja sekä hallinnollisia kysymyksiä. Aihe on rajattu koskemaan Suomessa haettavia joukkorahoituksia. Teoriaosuudessa käsitellään yrityksen rahoitusta ja tästä syystä painotan joukkorahoituksen muodoissa vastikepohjaisia malleja.

Tutkimusongelmaa selvitetään laadullisen tutkimuksen avulla, pääasiassa haastattelujen muodossa. Haastatteluja tehdään yhteensä neljä, joista kolme

puhelimitse ja yksi sähköpostin välityksellä. Haastateltavina toimii tilintarkastaja, kirjanpitäjä, joukkorahoitusta välittävän alustan edustaja sekä verohallinnon työntekijä. Verohallinnon virkailija ottaa kantaa ainoastaan arvonlisäverotusta koskeviin kysymyksiin. Aineistoa kerätään myös dokumenttianalyysin avulla joukkorahoitusta hakeneen yrittäjän blogi-kirjoituksen pohjalta. Haastateltujen ja dokumenttianalyysin pohjalta pyritään löytämään ongelmakohtia ja haasteita joukkorahoituksen taloudenhoitoa ajatellen. Toimeksiantajan tavoitteena on saada opinnäytetyöstä tietoa, jota se voi hyödyntää omassa toiminnassaan.

2 YRITYKSEN RAHOITUKSEN VAIHTOEHDOT

Yrityksen tavoitteena on sen arvon, osakekurssin, voiton, varallisuuden, liikevaihdon ja jatkuvan kasvun maksimointi. Näitä tavoitteita varten yritykset tekevät investointeja, joihin tarvitaan ulkopuolista rahoitusta. Rahoituspäätökset ovat siis osa yrityksen arkea. Rahoituksella on yritystoiminnasta ja sijainnista riippumatta kolme ydinkysymystä:

1. Mihin investoidaan?
2. Mistä saadaan rahoitus investointikohteelle?
3. Miten rahat riittävät yrityksen jokapäiväiseen pyörittämiseen? (Martikainen & Vaihekoski 2015, 9.)

Yrityksen siis tulee päättää, minkälaisia investointeja se lähtee tekemään ja mitä se tarvitsee. Investointikohteet voivat olla esim. rakennus, koneet ja laitteet ja niitä voidaan rahoittaa mm. omistajien sijoituksilla, voittovaroilla ja pankkilainalla. Rahoituksessa tulee ottaa huomioon, että investointia tulee ajatella pitkällä tähtäimellä ja varmistaa, että rahaa jää laskujen maksamiseen. Rahoituksen tulee olla riittävä ja järkevä pitkällä ja lyhyellä aikavälillä. (Martikainen & Vaihekoski 2015, 9-10.) Rahoitusjärjestelmässä varat kulkevat ylijäämäsektorilta alijäämäsektorille joko rahoitusmarkkinoiden tai rahoituksen välittäjien kautta. Rahoitusmarkkinoiden tehtävänä on ohjata varoja tehokkaasti, välittää informaatiota, auttaa rahoitusmuotojen hinnoittelussa sekä hajauttaa riskiä. Rahoituksen välittäjät, erilaiset finanssi-instituutiot, tuottavat palveluja sijoittajille ja yrityksille. Rahoitusmarkkinat voidaan jakaa velkainstrumenttien pituuden mukaan rahamarkkinoihin sekä pääomamarkkinoihin. (Knüpfer & Puttonen 2014, 52-54.)

2.1 Oma ja vieras pääoma

Yrityksen rahoitus rakentuu omasta ja vieraasta pääomasta. Yrityksen oma pääoma syntyy yritykseen sijoitetusta pääomasta, tulorahoituksesta ja yrityksen omaisuuden arvonnoususta. Oma pääoma jaetaan taseessa sidottuun ja vapaaseen pääomaan. Sidottu oma pääoma muodostuu osakepääomasta, ylikurssirahastosta, vararahastosta ja arvonnousurahastosta. Vapaata omaa pääomaa ovat taas muut rahastot, tilikauden voitto tai tappio sekä edellisten tilikausien voitot. (Yrittäjät 2013.) Vieras pääoma eli yrityksen velat voidaan jakaa taseessa lyhyt- ja pitkäaikaiseen vieraaseen pääomaan. Lyhytaikainen vieras pääoma on alle vuodenkestoiset ostovelat, erilaiset siirtovelat, rahoituslaitoslainat sekä pitkäaikaisten pankkilainojen seuraavan tilikauden lyhennykset. Pitkäaikainen vieras pääoma on tyypillisesti pankkilainaa. (Jormakka yms. 2015, 24.)

Rahoitukseen liittyy keskeisesti rahan aika-arvo. Rahan hintaa mitataan korralla, joka on korvaus rahan sitomisesta tiettyyn käyttöön tietyksi ajaksi sekä riskistä ja inflaatiosta. Rahan aika-arvon tuottovaatimus tulee ottaa huomioon pääoman rakenteessa. Yrityksen pääoman tuottovaatimus muodostuu käytännössä rahoittajien arviointien perusteella. (Martikainen & Vaihekoski 2015, 60-62.) Yrityksen tulisi pyrkiä pääomarakenteen optimointiin eli hallitsemaan kasvavien kustannuksien, pääomien saatavuutta ja vakuuksien riittävyyttä. Rahoittajien luottamusta lisää se, että yritys pystyy ennustamaan toimintaansa ja pysymään niissä. Luottamuksen avulla yritys voi neuvotella itselleen paremmat vakuudet sekä kilpailuttaa vaihtoehtoja. (Leino & Välimäki 2015.)

Yrityksen ei tarvitse maksaa omaa pääomaa takaisin taikka maksaa sille korkoja. Kuitenkin pääomasijoittajille tulee tarjota tuottoa. Tuotto-odotukset kasvavat sen mukaan, mitä suurempi riski sijoituksessa on. Vieras pääoma joudutaan maksamaan takaisin, korkoineen. Vieraan pääoman velkojat ovat hyvässä asemassa siinä, että konkurssitilanteessa he saavat omansa ensimmäiseksi pois. (Corona Capital 2016.)

Yritys voi hyödyntää velan vipuvaikutusta oman pääoman tuoton kasvattamiseen lisäämällä yrityksen taseessa vieraan pääoman suhteellista osuutta. Kun

investoitava summa kasvaa vieraan pääoman avulla, pystytään myös tuottoa kasvattamaan, mikäli tuotto ylittää vieraan pääoman kustannukset. (Knüpfer & Puttonen 2014, 185-186.) Yrityksen kokonaisarvo ei muutu, vaikka pääomarakenne olisi erilainen. Kun yrityksen voittoja verotetaan, velan ottamisesta syntyneiden korkojen verovähennyksen avulla pääoman keskimääräinen kustannus pienenee. Liiallisen vieraan pääoman suhde omaan pääomaan lisää kuitenkin riskiä konkurssiin. (Knüpfer & Puttonen 2014, 190-194.)

Sijoituksen tai lainan riskiä voidaan analysoida erilaisten tunnuslukujen avulla. Kannattavuuden tunnusluvuilla mitataan yrityksen kykyä tuottaa tulosta eli sen elämisen edellytyksiä. Rahoitusrakenteen tunnusluvuilla voidaan määrittää vieraan ja oman pääoman suhde koko pääomasta eli toisin sanoen velkaisuus tai rahoitusrakenne. Maksuvalmiuden tunnusluvut kertovat yrityksen kyvystä maksaa lyhytaikaisia velkojaan pois ajallaan. Kun maksuvalmius on riittävällä tasolla, yrityksellä on aina tarpeeksi omaisuutta erilaisiin juokseviin kuluihin. (Martikainen & Martikainen 2009, 133-137.)

2.2 Rahoitus yrityksen eri vaiheissa

Yrityksen investointeihin tarvittavan pääoman hankintakanavat riippuvat yrityksen elinvaiheesta. Alkuvaiheessa yrityksen rahoitus koostuu usein erilaisista tuista ja avustuksista, yrittäjän omasta rahoituksesta sekä pankkilainoista. Yksityiset rahoittajat sijoittavat yleensä toimintansa jo aloittaneisiin yrityksiin, sillä alkuvaiheessa sijoituksen riski on korkea. Rahoitusmahdollisuudet kasvavat liikevaihdon kasvun myötä. Kassavirtojen kehittyessä myös tulorahoitus voimistuu. Kasvupotentiaalinen yritys voi herättää myös pääomasijoittajan huomion ja yrityksen kasvaessa pörssiin listautuminen voi nousta rahoitusmahdollisuudeksi. (Martikainen & Vaihekoski 2015, 20-21.)

Yritystä perustettaessa pääomarahoituksessa tyypillisesti hyödynnetään oman ja vieraan pääoman lisäksi mahdollisia avustuksia. Pk-yritykset voivat saada julkisilta tahoilta rahallista avustusta, edullista lainaa tai pankkilainatakauksen. Valtiolla on esim. yritystoimintaa kehittävä rahoituslaitos Finnvera Oyj, joka myöntää erilaisia lainoja ja takauksia. Ennen yritystoiminnan aloittamista yrittäjä voi hakea starttirahaa oman toimeentulonsa kattamiseksi. Lisäksi kansan-

eläkelaitokselta voi saada tiettyjä päivärahoja. (Yritys-Suomi s.a.) Myös sienrahastot ovat mahdollisuus nuorille yrityksille esim. Tekesin tai työeläkeyhtiöiden kautta (Helsingin Sanomat 2016).

Bisnesenkeli on rahakas henkilö, joka sijoittaa alkuvaiheessa oleviin yrityksiin. Fiban on Suomen bisnesenkeliverkosto, johon kuuluu yli 500 jäsentä. (Helsingin Sanomat 2016.) Enkelisijoittajia voi löytää omien kontaktien ja Fibanin lisäksi, Arctic 15:toista, Kasvu Openin, Slushin tai Vigo-kiihdyttämöjen kautta. Nämä tahot tarjoavat kaiken kokoisille ja vaiheisille yrityksille rahoitusmahdollisuuksia. Esim. Fibaniin voi laittaa rahoitushakemuksen verkkosivujen kautta tai ottaa yhteyttä paikalliseen enkeliin. (Etula 2015, 24.) Enkelisijoittajat arvioivat yritysten kasvupotentiaalia ja näkymiä ja saattavat haluta olla mukana yrityksen toiminnassa. Suomessa on ollut vuodesta 2013 lähtien voimassa verokannustin, jonka mukaan tehdessään sijoituksen alle kuusi vuotta vanhan, kokonaan suomalaisomisteisen yrityksen omaan pääomaan, saa sijoitusvuoden pääomatuloista vähentää 50 prosenttia meno-olettamana. (Etula 2015, 22.)

Velkarahoitusta saadaan useimmiten pankeilta lainoina, luottolimiittinä tai joustavan luotollisen tilin muodossa. Suuret yritykset voivat hyödyntää myös rahoitusmarkkinoita, jossa velkainstrumentit jaetaan lyhyen ja pitkän takaisinmaksuajan mukaan. Pitkäaikaisiin velkainstrumentteihin kuuluu joukkovelkakirjalainat, joiden takaisinmaksuaika on yli vuoden. Lyhytaikaiset velkainstrumentit ovat alle vuoden mittaisia ja ovat tyypillisesti saamistodistuksia eli joukkovelkakirjavelkoja väljemmin säädeltyjä haltijavelkakirjoja. (Martikainen & Vaihekoski 2015, 38-42.) Välirahoitus on myös yksi osakeyhtiön rahoituspääoman hankintamuoto ja niitä voi olla optiolainat, vaihtovelkakirjat, pääoma- ja hybridilainat sekä jako-osaton etuosake (Martikainen & Vaihekoski 2015, 44-48). Yrityksen rahoitusvaihtoehtoina voi olla myös johdannaiset, joita on optiot, termiinit, futuurit sekä swap-sopimukset (Martikainen & Vaihekoski 2015, 49-55).

Ohjelmistoyhtiö Frosmo on kerännyt pääomasijoituksia ja lainoja kahdeksassa vuodessa melkein 20 miljoonaa euroa kasvunsa vauhdittamiseksi talouskriisistä. Alussa toiminta rahoitettiin bisnesenkeleiden ja valtion rahoituslähteiden Tekesin ja Finnveran avulla. Yritys sai myöhemmin 8,5 miljoonan lainan Euroopan investointipankilta. (Helsingin Sanomat 2016.) Joukkorahoitus on

myös yksi rahoituksen vaihtoehto ja kerron siitä tarkemmin seuraavassa luvussa.

Osakeyhtiö voi laskea liikkeelle osakkeita ja hankkia tätä kautta oman pääoman ehtoista rahoitusta. Osakkeisiin sijoittava saa paljon suuremman oikeuden yrityksen toimintaan verrattuna vieraan pääoman sijoittajaan, sillä osakkeiden myötä saa myös esim. oikeuden osinkoon ja äänivaltaan yhtiökokouksessa. (Martikainen & Martikainen 2009, 43-44.) Osakkeita voidaan myydä suoraan sijoittajalle tai listautua pörssiin, joka mahdollistaa ostajan ja myyjän kohtaamisen. Listattujen yritysten osakekaupoista ei tarvitse maksaa varainsiirtoveroä, kun taas listaamattoman yrityksen osakekaupoista se tulee maksaa. (Knüpfer & Puttonen 2014, 60.)

2.3 Joukkorahoitus

Joukkorahoitus tarkoittaa verkon välityksellä suurelta yleisöltä kerättäviä varoja johonkin tiettyyn hankkeeseen tai yrityksen toimintaan. Rahoitus koostuu usein pienistä summista isolta joukolta ihmisiä. (Finanssivalvonta 2016.) Joukkorahoituksen voidaan sanoa olevan demokraattista, sillä ihmiset valitsevat hankkeet, jotka saavat rahoituksen (Artman 2015). Tässä luvussa esitellään joukkorahoituksen kehitystä, sen muotoja, vastikkeiden arvonmäärittäystä, välittäjiä sekä lainsäädäntöä. Joukkosijoitus pohjaisista joukkorahoituksista käsitellän laina- ja osake pohjaisia malleja. Lainapohjaista joukkorahoituksista keskityn tässä opinnäytetyössä ainoastaan yksityishenkilöiltä yrityksille tehtyihin sijoituksiin. Koska joukkolahjoitus on luvanvaraista toimintaa Suomessa ja sitä saa harjoittaa vain yleishyödylliseen tarkoitukseen, en käsittele tätä joukkorahoituksen muotoa.

2.3.1 Joukkorahoituksen kehitys

Joukkorahoitus vetoaa pieniin yrityksiin. Se auttaa yleensä yrityksiä alkuvaiheissa avaten mahdollisuuden uuteen sijoittajajoukkoon suuresta yleisöstä, riippumatta yrityksen sijainnista. Rahoituksen saaminen ei ole enää riippuvainen pankkien myöntämisestä lainoista ja henkilökohtaisista suhteista sijoittajiin. Joukkorahoituksiin sijoittavat ovat nuoria, yrittäjähenkisiä Twitterin ja Facebookin käyttäjiä. Joukkorahoituksen hakijan tuleekin keskittyä inspiroimaan juuri

tätä kohderyhmää. Joukkorahoitusta voidaan hyödyntää myös tuotemerkin rakentamiseen. Koska sijoittajia on yleensä suuri joukko, he toimivat samalla yrityksen asiakkaina ja puolesta puhujina. (Gelfond & Foti 2012.)

Joukkorahoitus on ilmiönä vanha, sillä jo 3 000 eKr. varakkaat perheet ja hallitsijat rahoittivat yrityksiä ja infrastruktuurin rakentamista. Nykypäivänä joukkorahoitus perustuu samaan ajatukseen, mutta toimii Internetin välityksellä. Historiasta löytyy monia joukkorahoituksen avulla toteutettuja projekteja esim. vapaudenpatsas Amerikassa vuonna 1876. Ranskalaiset ja amerikkalaiset keräsivät varoja mm. teatterin, taiteen, rallien ja lehti-ilmoituksen avulla. Lahjoittajat uskoivat projektiin ja halusivat olla osana historiaa ja jotain yksilöä suurempaa. Nämä rahoittamiseen johtaneet syyt pätevät nykypäivänkin joukkorahoituksessa. (Dresner 2014, 3-4.)

Joukkorahoituksen voimakas kasvu johtuu vuoden 2008 rahoitusmarkkinoiden kriisistä. Luottolaitosten kiristetyt vakavaraisuus- ja maksukykyvaatimukset sekä luottotappioiden riski ovat vähentäneet luotonantoa yrityksille ja vaikutus on näkynyt erityisesti pienissä ja keskisuurissa yrityksissä. (Kallio 2014, 1.) Rahoitusmarkkinat ovat olleet pankkikeskeisiä vielä kymmenisen vuotta sitten, mutta taloudellinen tilanne on tuonut uusia rahoitusvaihtoehtoja. Joukkorahoitus on yksi näistä mahdollisuuksista. Se yleistyy Euroopassa vauhdilla. Kasvuyritykset voivat hakea esim. osakemuotoista joukkorahoitusta viiteen miljoonaan euroon saakka kevyemmällä säännöllä kuin pörssissä. (Helsingin Sanomat 2016.) Rahoitusmuodon kasvu tulevaisuudessa selitetään sillä, että keskiluokkaiset kotitaloudet innostuvat sijoittamaan pankkitileillä olevaa "löysää" rahaa yhä enemmän. Maailman pankin ennusteen mukaan vuonna 2025 joukkorahoituksessa pyörii 96 miljardia dollaria, joka on 1,8 kertaa tämän hetkinen riskipääomasijoittamisen määrä. (Artman 2015, 14.) Myös Suomen osinkoverotus, missä sijoittaja saa edullisemmin verotettua osinkoja listaamattomista yrityksistä kuin pörssiyhtiöistä, voi osaltaan lisätä joukkorahoituksen houkuttelevuutta sijoittajien näkökulmasta (Kallio 2014, 2).

2.3.2 Joukkorahoituksen muodot

Joukkorahoitus on melko uusi ilmiö ja sen mallit tulevat kehittymään ajan saatossa (Finanssivalvonta 2016). Tekesin julkaisussa ”Askelmerkkejä joukkorahoitukseen” joukkorahoitus jaetaan kolmeen pääryhmään: Lahjoitus, tuotepohjainen ja joukkosijoitus. Joukkosijoitus voidaan taas jakaa esim. osakepohjaiseen, lainapohjaiseen ja hybridimalliseen joukkorahoitukseen. (Artman 2015, 5.)

Taulukko 1. Joukkorahoitusten vertailua (Kallio 2014, 5).

	Rahoitusmuoto	Vastikkeen muoto	Rahoittajan motiivi	Verkkoalustoja	Lainsäädäntö
Lainapohjainen	Laina	Laina + korko	Taloudellinen, sosiaalinen	Lainaja.fi (FI), Fixura (FI), Kiva (USA)	Joukkorahoituslaki
Osakepohjainen	Sijoitus	Pääoman arvonnousu, osinko	Taloudellinen, sosiaalinen	Invesdor (FI), Venture Bonsai (FI), FundedByMe (SE)	Joukkorahoituslaki
Tuotepohjainen	Ennakkoosto	Palkinto, tuote, palvelu	Sosiaalinen, tuotteen saaminen	Mesenaatti.me (FI), Kickstarter (USA)	Kuluttajan-suojalaki
Lahjoitus	Lahjoitus	Ei vastiketta	Sosiaalinen		Rahanke-räyslaki

Aki Kallio esittelee joukkorahoituksen muotoja Valtionvarainministeriön perusmuistiossa vuodelta 2014. Taulukossa 1 on esitetty Kallion joukkorahoituksen muotojen vertailua muokattuna vastaamaan tätä päivää ja uusia lakeja. (Kallio 2014, 5.)

Tuotepohjaista joukkorahoitusta etsitään tuoteidean toteuttamiseen eli tuotteen tekemiseen sekä markkinoille saamiseen. Tätä voidaan ajatella ns. ennakkomyyntiksi: tuote toimii vastikkeena ja tuotteesta maksettava hinta rahoituksena. Tuotteella ei kuitenkaan ole palautusoikeutta eikä rahoitusta voida palauttaa. Tällä mallilla haetaan alle 100 000 dollarin rahoitusta. Menestyneet tuotepohjaiset joukkorahoituskampanjat ovat olleet tyypillisesti konkreettisia

kuluttajatuotteita, jotka on suunnattu nuorille ja keski-ikäisille kaupungissa asuville ihmisille. (Artman 2015, 17-19.)

Osakepohjainen joukkorahoitus tarkoittaa sitä, että sijoittaja saa sijoitukselleen vastineeksi osakkeita ja näin hänestä tulee yrityksen omistaja. Sijoitukset tehdään rekisteröityjen välittäjien kautta. (Freedman & Nutting 2015, 27.) Lainapohjaisessa joukkorahoituksessa velkasuhde syntyy joukkorahoituksen hakijan ja välittäjän asiakkaan välille (Joukkorahoituslaki 25.8.2016/734). Kampanjan järjestäjät lainaavat rahaa joukolta ihmisiä ja lupaavat lainan takaisin tietyillä ehdoilla (Finanssivalvonta 2016). Lainan tarkoituksena on saada lainatulle pääomalle korkotuloa. Lainan riski pienenee, kun sijoittajia on useampia. (Artman 2015, 76.)

Joukkorahoitusmalleja on kaksi. ”Keep it All” tarkoittaa, että kerätty rahoitus jää yritykselle, vaikkei kampanjatarve täytyisi. Tässä mallissa tulee ottaa huomioon, että vastikkeet voidaan toimittaa rahoittajille, vaikka ennakkomyyn- tiä olisi vain vähän. ”All or Nothing” -mallissa yritys saa pitää keräämänsä rahoituksen vain, jos kampanjatarve saadaan kokonaisuudessaan kasaan. (Artman 2015, 37.)

Joukkorahoitusta ovat hyödyntäneet niin kasvuyritykset kuin tunnetut kuluttajabrändit. Esim. Sony on vienyt läpi julkisen joukkorahoituskampanjan sekä rakentanut joukkorahoitusalan henkilöstölleen. Joukkorahoituksen avulla tunnetut brändit testaavat uusien tuotteiden kysyntää. Isojen brändien uskotaan hyödyntävän joukkorahoitusta lähitulevaisuudessa yhä enemmän. (Artman 2015, 9.) Vastikkeelliseen joukkorahoituskampanjaan voi osallistua täysi-ikäiset ihmiset. Kolmannes rahoituksen suuruudesta uskotaan tulevan sen tekijöiden lähipiiristä, kolmannes lähipiirin tuttavilta ja viimeinen kolmannes rahoitusalan ja median avulla. (Artman 2015, 21.)

2.3.3 Joukkorahoituksen vastike

Joukkorahoituksessa tulee tarjota vastiketta rahoitukselle. Yleensä vastikkeet voivat olla melkein mitä tahansa, kuitenkin usein ne liittyvät projektin luonteeseen ja ovat sidoksissa joukkorahoituksen muotoon. Vastike tulee olla koh-

tuullinen rahoituksen määrään nähden ja kampanjasta tulee käydä ilmi vastikkeen toimittamisen aikaraja. (Mesenaatti s.a., a.) Joukkorahoituslaki velvoittaa laina -ja osakepohjaisessa joukkorahoituksessa, että kampanjoissa tulee esittää oikeat tiedot yrityksen arvosta ja takaisinmaksukyvyistä. Myös olennaisista muutoksista tulee tiedottaa. (Joukkorahoituslaki 11. §.)

Tuotepohjaisessa joukkorahoituskampanjassa tulee olla monenlaisia vastikkeita, joita ostaa. Esim. kampanja, joka hakee rahoitusta oluen tekemiseen hävikkileivästä, tarjoaa 11 vastiketta viidentenä päivänä kampanjan alkamisesta. Konkreettisten olutpullojen lisäksi vastikkeina tarjotaan olutbrunssia, t-paitaa, tasting-tilaisuuksia, VIP-klubin jäsenyyttä, workshopeja ja kahta erilaista näkyvyyspakettia. Vastikkeiden arvot ovat 20 euron ja 5 000 euron välillä. (Mesenaatti s.a., b.) Tuotepohjaisessa joukkorahoituksessa vastikkeen arvo määrittyy kustannusten mukaan. Hinnan tulee olla kohtuullinen ja sisältää tuotekustannuksen lisäksi, postikulut, arvonlisäveron sekä välityspalkkiot. (Artman 2015, 19-20.)

Lainapohjaisen joukkorahoituksen vastikkeen arvo määräytyy lainan summasta ja koroista. Korot liikkuvat noin kuuden ja 12 prosentin välillä. (Pietarila 2015.) Tapauskohtaisesti sopimuksessa voi olla myös lupaus bonuksesta tai osuudesta laina-ajan lopussa. Lainaa maksetaan tavallisesti takaisin pienissä erissä kuukausittain. (Artman 2015, 77-78.)

Kauppalehden artikkelissa *Sijoittajan sudenkuoppa – Valuaatiot aivan käsittämättömiä* Invesdorin toimitusjohtaja Lasse Mäkelän mukaan joukkorahoituksen osakkeet ovat hinnakkaita pörssiosakkeisiin verrattuna. Kyseessä on kasvuyritykset, joten ne eivät ole kuitenkaan liian hinnakkaita. Hinnoittelua voidaan verrata bisnesenkeliä arvonmääritykseen. Tukijärjestelmät Suomessa saattavat nostaa nuorien yritysten arvoa. Joukkorahoituksen markkinoilla vallitsee kysynnän ja tarjonnan laki, ja koska osakkeita ostetaan nykyisillä hinnoilla, ei niitä tarvitse alentaa. Ostettavat osakkeet voivat olla äänivallattomia tai äänivaltaisia. Kaikille sijoituksille ei edes välttämättä luvata markkinaehtoista tuottoa, vaan sijoitus on enemmänkin toiminnan tukemista. (Mähönen 2016.)

2.3.4 Joukkorahoituksen välittäjät

Joukkorahoituksen alustoilla tarkoitetaan verkkosivuja, jotka tarjoavat alustan kampanjoiden tekemiselle, joihin kuka tahansa voi osallistua. Alustoihin kuuluu lahjoituspohjainen, tuotepohjainen, osakepohjainen ja lainapohjainen malli. (Freedman & Nutting 2015, 27.) Joukkorahoituksen välittäjän tulee rekisteröityä Finanssivalvonnan ylläpitämään rekisteriin (Finanssivalvonta 2016).

Invesdor on 2012 Helsingissä perustettu lain mukaisesti rekisteröity joukkorahoituksen välittäjä. Se välittää osakepohjaisia sekä lainapohjaisia joukkorahoituksia. Sijoittajat voivat olla mistä päin maailmaa tahansa. (Invesdor s.a.) Sivut ovat pääsääntöisesti englanninkielisiä, mutta kampanjan voi tehdä monella kielellä.

Mesenaatti.me mainostaa itseään Suomen ensimmäisenä joukkorahoituspalveluna. Mesenaatin kautta voi hakea joukkorahoitusta vastikepohjaisesti tai lahjoituksina rahankeräysluvan mukaisesti. (Mesenaatti s.a., a.) Mesenaatti.me -sivut ovat tarjolla suomeksi sekä englanniksi ja kampanjat ovat ryhmitelty kategorioiden mukaisesti. Palvelu soveltuu erityisesti Suomessa tapahtuviin kampanjoihin. Kampanjoita voi kuitenkin rahoittaa ulkomailta luottokortilla ja ulkomaisia sijoittajia löytyy palvelusta. (Mesenaatti 2017, c.)

Nordea toimii joukkorahoituksen välittäjänä Nordea crowdfunding -palvelussa, jossa Nordean asiakkaat voivat rahoittaa osakepohjaisen joukkorahoituksen kautta alku- tai kasvuvaiheessa oleviin yrityksiin. Pienten yksittäissijoitusten kautta sijoittaja pääsee listaamattoman yrityksen osakkeenomistajaksi. (Nordea 2017.) Nordean palvelussa joukkorahoitusta hakevien yritysten tulee rekisteröidä osakkeensa arvo-osuusjärjestelmään, jonka kautta kuka tahansa pystyy varmistamaan yritysten osakkeiden määrän, joka taas antaa omistajille varmuuden osakkeiden olemassaolosta. Johtaja Sebastian Wikströmin mukaan perinteisistä joukkorahoituspalveluissa omistajat saattavat saada varistukseksi vain sähköpostiviestin. (Lassila 2016.)

2.3.5 Joukkorahoituksen lainsäädäntö

Joukkorahoitus on nopeasti kasvava rahoitusmuoto ja siksi on tullut tarve säätää Suomeen tätä koskeva oma laki. Joukkorahoituslakia sovelletaan vastikkeelliseen laina- ja sijoitusmuotoiseen joukkorahoitukseen. Joukkorahoitukseen voidaan soveltaa myös rahankeräyslakia, rahoitusmarkkinalainsäädäntöä sekä kauppaa- tai kuluttajansuojalakeja. (Finanssivalvonta 2016.) Koska tuotepohjainen joukkorahoitus katsotaan olevan ennakkomyyntiä, se lukeutuu kuluttajansuojalain alle. Yritysten rahoituksesta puhuttaessa vastikkeeton rahankeräys ei ole vaihtoehtona. Rahankeräyslain tarkoituksena on nimenomaan mahdollistaa rahankeräyksen yleishyödyllisille yhteisöille ja säätiöille (Rahankeräyslaki 31.3.2006/255).

Rahankeräyslain vuoksi joukkorahoituskampanjoissa tulee painottaa, että kyseessä on kauppa, josta saadaan vastike. Vastikkeen tulee olla kohtuullinen maksettavaan summaan verrattuna. (Artman 2015.) Suomessa on ollut epäselvyyksiä joukkorahoituksen ja rahankeräyksen eroista. Esimerkkitapauksena on vuonna 2012 ”Senja opettaa ruotsia” -hanke, jossa samanniminen kirja yritettiin rahoittaa Kickstarter -sivuston avulla. Poliisihallitus kuitenkin kiinnostui asiasta ja totesi, että joukkorahoituskampanja on järjestetty lain vastaisesti. Poliisihallituksen mukaan kampanja täytti rahankeräyksen määritelmän ja rahankeräyslupaa ei tietenkään tekijöillä ollut. Kampanjan tekijän olisi pitänyt määritellä kiinteä hinta kirjalle ja tehdä selväksi, että tukemalla kampanjaa he ostavat tuotteen, eivätkä tue pelkästään hyvää tarkoitusta. Sivuston kautta kerättyjä varoja ei otettu vastaan ja joukkorahoituskampanja peruttiin. Ennakkotilaajille lahjoitettiin kyseinen kirja. Kampanjan peruutuksen vuoksi poliisihallitus ei ryhtynyt jatkotoimenpiteisiin. (Senja opettaa 2012.)

Lain voimaantulo helpotti sijoitusmuotoisten joukkorahoituksen välittäjien asemaa ja toi pelisäännöt myös lainamuotoisen joukkorahoituksen hakemiseen. Lain tavoitteena oli selkeyttää viranomaisten valvonnan vastuita, edistää sijoittajansuojaa ja laajentaa rahoitusmarkkinoita. (Valtiovarainministeriö 2016.) Joukkorahoituslaki astui Suomessa voimaan syyskuun 1. päivä 2016.

Joukkorahoituksen välittäjä on elinkeinonharjoittaja, joka ammattimaisesti välittää laissa määritellyjä joukkorahoituksen muotoja. Joukkorahoituksen saaja

on yritys, joka kerää joukkorahoituksella varoja ja joka ei ole säätiö, yhteisö tai pörssissä. Joukkorahoitusta saa lain mukaan välittää vain Finanssivalvonnan ylläpitämään joukkorahoituksen välittäjien rekisteriin hyväksytysti rekisteröitynyt elinkeinonharjoittaja. Rekisteröintivelvollisuus ei koske tilapäisesti joukkorahoitusta välittäviä elinkeinonharjoittajia, jotka kuuluvat Euroopan talousalueeseen. (Joukkorahoituslaki 2.-3. §.) Finanssivalvonta valvoo joukkorahoituslain noudattamista ja kuluttaja-asiamies taas valvoo lakia siltä osin, kun kuluttaja toimii joukkorahoituksen välittäjien asiakkaana (Joukkorahoituslaki 13. §).

Finanssivalvonnalle tehtävän hakemuksen tekijän tulee olla luotettava ja liiketoimintakelpoinen, eikä saa olla konkurssissa, yrityksen saneerausmenettelyssä tai velkajärjestelyissä. Tekijällä tulee olla joukkorahoituksen luonteeseen ja laajuuteen tarpeellinen rahoitusmarkkinoiden toiminnan tuntemus. Tekijällä on oltava omaa pääomaa vähintään 50 000 euroa tai ammatillinen vastuuvakuutus, pankkitakaus tai muu vastaava vakuus. Vakuutuksen tulee korvata joukkorahoituslaissa säädetyt välittäjän vastuut ja olla määrältään 1 000 000 euroa vahinkoa kohti ja 1 500 000 euroa vuotta kohti kaikkien vahinkojen osalta. Ilmoituksen tekijän tulee toimittaa Finanssivalvonnalle asiakirjat, jotka kertovat joukkorahoituksen välityksen tavasta ja edellytyksistä sekä asetetuista oikeuksista ja velvollisuuksista rahoituksen saajalle ja muille asiakkaille. (Joukkorahoituslaki 6. §.)

Hakemuksen tekijän tulee olla sopiva välittämään joukkorahoitusta, toimimaan välittäjän omistajana, ylimmässä johdossa, hallituksen jäsenenä tai varajäsenenä sekä toimitusjohtajana tai hänen sijaisena. Joukkorahoituksen välittäjän koko hallituksella, toimitusjohtajalla ja toimivalla johdolla tulee olla rahoitusmarkkinoiden toiminnan asianmukainen tuntemus. (Joukkorahoituslaki 7. §.) Välittäjällä on lisäksi salassapitovelvollisuus rahoituksen hakijaan ja muihin asiakkaisiin liittyvissä asioissa (Joukkorahoituslaki 19. §).

Joukkorahoituksen välittäjän on toimittava ammattimaisesti, rehellisesti ja asiakkaan edun mukaisesti. Jos sijoituksen arvo ylittää 2000 euroa, on välittäjällä velvollisuus hankkia sijoittaja-asiakkaasta tarvittavat tiedot. (Joukkorahoituslaki 10. §.) Tarvittavista tiedoista kerrotaan sijoituspalvelulaissa: Ei-ammattimaiselta asiakkaalta on saatava tiedot sijoituskokemuksesta ja -tietämyksestä

ja arvioitava näiden pohjalta, soveltuuko palvelu asiakkaalle (Sijoituspalvelulaki 14.12.2012/747). Joukkorahoituksen välittäjä ei saa hallinnoida tai pitää hallussaan asiakkaidensa rahoitusvaroja -tai välineitä, eikä antaa velkaa asiakkailleen. Asiakasvaroja tulee säilyttää ja käsitellä luotettavasti. Asiakasvarat tulee pitää erillään yrityksen omista varoista, niistä tulee pitää kirjaa ja ne tulee tallettaa ETA-valtion toimiluvan saaneeseen pankkiin. (Joukkorahoituslaki 10. §.)

Laissa sanotaan, että joukkorahoituksen markkinoinnissa tulee antaa totuudenmukaiset tiedot. Rahoituksen hakijan tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot yrityksen arvoon tai takaisinmaksukykyyn liittyen ennen joukkorahoituksen hakemista ja välittäjän velvollisuutena on huolehtia, että hakija täyttää nämä velvollisuudet. Joukkorahoituksen saajan ei tarvitse julkaista arvopaperilain mukaista esitettä (4 luku 3 §), jos arvopaperikauppa käydään Suomessa ja niiden arvo on 12 kuukauden aikana alle 5 000 000 euroa. Joukkorahoituksen välittäjä ei saa tehdä varainhankintaa konkurssissa olevalle taholle ja sen tulee tuntea asiakkaansa, jotta estetään rahanpesu ja terrorismin rahoittaminen. (Joukkorahoituslaki 11.-12. §.)

Jos joukkorahoituksen välittäjä toimii lain vastaisesti, on se tuomittava sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi, jollei teko ole vähäinen tai muissa laissa ei ole säädetty ankarampaa rangaistusta. Lain vastaisesta toiminnasta voi joutua myös korvausvelvolliseksi sijoittajille. Finanssivalvonnan joukkorahoitusten välittäjien rekisteri on julkinen sähköisessä tietoverkossa, josta näkee mm. rekisteröinnin päivämäärän, johdon henkilöt ja julkiset varoitukset ja rikemaksut. (Joukkorahoituslaki 14.-17. §.)

Joukkorahoituksessa tulee noudattaa hyvää joukkorahoitustapaa. Rahoituksen välittäjän on kuuluttava suoraan tai välillisesti riippumattomaan ja alan toimijoita laajasti edustavaan toimielimeen tai sitouduttava noudattamaan toimielimen antamia suosituksia joukkorahoituksen välitystä koskevan avoimuuden ja läpinäkyvyyden edistämiseksi. Sitoutumattomien välittäjien tulee julkistaa perustelut, miksei se ole kyseiseen toimielimeen sitoutunut. Finanssivalvonnan ilmoitettava, mihin toimielimeen välittäjä kuuluu tai minkä toimielimen suosituksia se noudattaa sekä toimitettava valvonnan kannalta tarpeelliset tiedot toimielimestä. (Joukkorahoituslaki 18. §.)

3 JOUKKORAHOITUKSEN TALOUDELLISET RATKAISUT

Kirjanpidon tarkoituksena on selvittää yrityksen toiminnan tulos. Kirjanpidon avulla yrityksen taloutta voidaan seurata, ja myös omistajat pysyvät ajan tasalla voitosta. Yrityksen tulos vaikuttaa myös veroihin ja muihin maksuihin. (Tomperi, 2016, 11.) Kirjanpitovelvollisuus koskee kaikkia yrityksiä ja kirjanpidon järjestäminen on johdon vastuulla. Kirjanpidon avulla voidaan erotella yrityksen tulot ja menot muiden yritysten rahoista sekä yrittäjän omista rahoista. Kirjanpitoaineisto syntyy liiketapahtumista toisten yritysten ja asiakkaiden välillä, sekä asioinnista pankkien, vakuutusyhtiöiden ja viranomaisten kanssa. (Taloushallintoliitto 2015.) Yrityksen toiminta voidaan jakaa reaali- ja rahaprosessiin. Reaaliprosessi tarkoittaa yrityksen hyödykevirtaa eli tavaroiden ja palveluiden ostoja, varastointia, tuotantoa sekä myyntiä. Rahaprosessi tarkoittaa yrityksen maksuvirtaa eli kassasta suoritettavia maksuja, tuloja ja menoja. (Tomperi 2016, 8-9.)

Tässä luvussa kerrotaan joukkorahoituksen kustannuksista ja tuotoista sekä siitä, miten ne kirjanpidossa tulisi kirjata ja miten ne vaikuttavat tilinpäätöksessä. Luvussa esitellään verotukseen liittyviä kysymyksiä kuten yhteisöveron ja arvonlisäveron käsittelyä joukkorahoituksen prosessissa. Myös hallinnolliset kysymykset liittyvät oleellisesti talouden hoitoon ja nämä seikat tulee huomioida ennen joukkorahoituksen hakemista.

3.1 Joukkorajoituksen kustannukset

Kirjanpidon kirjaukset tulee tehdä oikean aikaisesti niin, että yritys pystyy tekemään laissa edellytettävät ilmoitukset viranomaisille ja tuotot sekä kulut on kirjattu oikealle tilikaudelle. Kirjauksien määrät tulee todentaa tositteiden avulla. Tuloslaskelmassa ja taseessa kirjausten tulee olla oikean määräisinä, jotta tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan yrityksen toiminnasta. Menot kirjaetaan tuotannontekijän vastaanottamisen perusteella ja tulot suoriteperusteisesti eli suoritteiden luovuttamisen perusteella. Menot ja tulot voidaan kirjata myös laskuperusteisesti veloituksen perusteella tai maksuperusteisesti maksuun perustuen. Maksuperusteinen kirjaustapa edellyttää ostovelkojen ja myyntisaamisten jatkuvan selvittämisen. (Kirjanpitolaki 31.12.1997/1336.)

Kehittämismenot, patentti ja asianajajakulut

Tuloslaskelma kertoo yrityksen varsinaisen liiketoiminnan tuotot ja kustannukset tilikaudella (Tomperi 2016, 148). Tase taas kertoo yrityksen taloudellisen aseman tilikauden lopussa. Taseen vastaavaa-puoli osoittaa yrityksen varat ja se jakautuu pysyviin ja vaihtuviin vastaaviin. Pysyvät vastaavat muodostuvat aineettomista ja aineellisista hyödykkeistä sekä sijoituksista. (Tomperi 2016, 155-159.) Joukkorahoituskampanja alkaa suunnittelusta ja kehitystyöstä. Aineettomiin hyödykkeisiin kuuluu kehittämismenot eli liiketoiminnan ja markkinointikelpoisten tuotteiden ja palveluiden kehittäminen (Tomperi 2016, 159).

Joukkorahoituskampanjoissa tulee huomioida se, että kampanjan myötä asiasta tulee julkinen ja tuoteidean kopioiminen voi olla riskinä. Patentti tulee hakea ennen tuotteen laittamista myyntiin. Joukkorahoituksen hakija voi tarvita asianajajan apua hankkiakseen immateriaalioikeuden suojan patentilla tai copyright-oikeuksilla. (Artman 2015, 25-26.) Patenttien ja valmistusoikeuksien hankintamenot sekä atk-ohjelmien käyttöoikeudet kuuluvat aineettomien hyödykkeiden aineettomat oikeudet erään. Aineettomien hyödykkeiden hankintamenojen aktivoimisen edellytyksenä on, että ne tuottavat tuloa seuraavina tilikausina. Ne on kirjattava kuluksi niiden vaikutusaikana suunnitelman mukaisina poistoina. (Tomperi 2016, 159-160.)

Joukkorahoituskampanjassa voidaan tarvita asianajajaa immateriaalioikeuden suoja lisäksi muuhunkin. Esim. ulkomaisilla alustoilla joukkorahoituksen hakuun tarvitaan asianajajaa, jotta noudatetaan kyseisten maiden lakeja (Artman 2015, 52). Asianajajan kustannukset kuuluvat tuloslaskelman liiketoiminnan muihin kuluihin ja vaikuttavat tulokseen negatiivisesti.

Työntekijäkustannukset

Kampanjaan tulee varata riittävästi työtunteja aina suunnittelusta lanseeraukseen ja viimeisten vastikkeiden toimittamiseen. Aikaa tulee varata myös esim. rahoittajien postitusosoitteiden selvitykseen. (Artman 2015, 105.) Henkilöstö-

kulut vaikuttavat tuloslaskelmassa menoeränä. Henkilöstökulut sisältävät palkat, lakisääteiset henkilöstösivukulut, työeläke-, tapaturma-, työttömyys- ja ryhmähenkivakuutusmaksut. (Tomperi 2016, 149-152.)

Joukkorahoituskampanjan toteuttaminen voi vaatia myös videon tekemisen, sillä sen sanotaan olevan tärkein osa kampanjasivua. Tästä syystä voi olla kannattavaa investoida ammattilaisen tekemään videoon. (Artman 2015, 39.) Joukkorahoituskampanja on mahdollista tehdä ilman videota, mutta vuonna 2015 tehdyn tutkimuksen mukaan kampanjat, joissa on video, keräsivät 4 kertaa enemmän rahaa kuin kampanjat ilman videota (Yeh, 2015). Jos video toteutetaan omien työntekijöiden toimesta, kulut ovat henkilöstökuluja. Ostettaessa ammattilaisilta videon teko, kulut ovat liiketoiminnan muita kuluja. (Tuomi-Sorjonen 2016, 150.)

Joukkorahoitusta varten pitää kerätä ja valmistella dokumentteja. Osakepohjaista joukkorahoituskampanjaa varten on hyvä käyttää erilaisia dokumentteja, kuten osakassopimus, videoesittely (videopitch), Vendor due Diligence, liiketoimintasuunnitelma, lista osakkeenomistajista, tilinpäätöstiedot, päätös osakeannin laillisuudesta, ajantasainen kaupparekisteriote, riskikartoitus sekä yhtiöjärjestys. (Artman 2015, 71.) Vendor due Diligence tarkoittaa liike-elämässä suunniteltua yrityskauppaa, jossa myyvä osapuoli on suorittanut yrityskaupan kohteen tarkastuksen (Meriläinen 2012, 1). Lainapohjaisessa joukkorahoituskampanjassa tarvitaan dokumentteina tilinpäätöstiedot, hallituksen päätös lainanhausta, kuvaus hankkeesta, kirjanpitoajot, takaisinmaksusuunnitelma sekä riskikartoitus. Nämä dokumentit saattavat riittää lainahakemuksen hyväksymiseen. Hyväksymisen jälkeen videoesittelyä tai muuta julkista kampanjaa ei tarvita, jos joukkorahoituslupalla on palvelumalli, jossa alusta jatkosijoittaa sijoittajan hyväksymän summan hyväksymiinsä lainoihin. (Artman 2015, 98-99.)

Vastikkeesta aiheutuvat kustannukset

Tuotepohjaisen joukkorahoituskampanjan toteuttamisessa tulee miettiä, kuinka paljon rahaa tarvitaan, jotta tuotteet voidaan toteuttaa, paketoita ja toimittaa rahoittajille ilman tappiota. Kuluina tulee huomioida tuotekustannukset, postikulut, alustan provisio, palvelun tarjoajan käyttämän pankin palkkio sekä arvonnisäveron suuruus. Rahoituksen hakemisen ajoitus kannattaa tehdä, kun

tuotantoprosessista on tarkka käsitys. Tämä mahdollistaa kustannusten arvioinnin sekä kerättävän summan ja vastikkeiden hintojen määrittelyn. Arviointi voi kuitenkin olla hankalaa arvonlisäveron ja kuljetuskustannusten vuoksi. (Artman 2015, 20-23.) Arvonlisäverosta ja verotuksesta yleensä kerrotaan enemmän kappaleessa 3.3.

Tuotekustannukset vähennetään tuloslaskelmassa liikevaihdosta. Liiketoiminnan keskeisiä kuluja ovatkin yleensä materiaalit ja palvelut. Tavaroiden ostomenoja oikaistaan varaston muutoksella sekä huomioidaan oikaisuerät eli mm. ostojen arvonlisävero, ostoihin liittyvät kurssierot, rahdit sekä pakkaus-kustannukset. (Tomperi 2016, 149-151.) Joukkorahoituksen vastikkeen lähe-tyksestä aiheutuvat postikulut kuuluvat tuloslaskelman liiketoiminnan muihin kuluihin, jotka sisältävät mm. lähetysrahdit, mainoskulut, posti- ja puhelinkulut sekä edustuskulut. Liiketoiminnan muihin kuluihin voi sisältyä myös luottotap-piot ja pysyvien vastaavien myyntitappiot. (Tomperi 2016, 152.) Postituksessa kannattaa huomioida lisämaksu ulkomaille toimituksessa (Christensen 2016, 21).

Provisio ja transaktiokulut

Mesenaatti.me -palvelun veloitus onnistuneista rahoituskampanjoista on seitsemän prosentin provisio ja kolmen prosentin transaktiokulut, jotka sisältävät arvonlisäveron (Mesenaatti s.a., c). IndieGoGo -palvelun välityspalkkio on joko 4 prosenttia tai 9 prosenttia riippuen siitä, saadaanko tavoitesumma täyteen. Muita kuluja aiheutuu maksutavoista, kuten PayPal (3-5 %) ja luottokortit (3%) (Christensen 2016, 21.) Lainapohjaisessa joukkorahoituksessa palveluntarjoaja laskuttaa provision lisäksi palvelumaksun usein sekä lainan hakijalta, että rahoittajalta luottotietojen ja takaisinmaksusuunnitelman tarkastamisesta. (Artman 2015, 77). Liiketoiminnan muut kulut erä sisältää mm. pankkikulut (Reunanen 2016). Maksutavoista aiheutuvat kulut kirjataan siis tuloslaskelman liiketoiminnan muihin kuluihin. Välityspalkkiot voidaan luokitella rahoitusku-luksi: Tuloslaskelman rahoituskulut sisältävät mm. korkokulut, lainoista johtu-vat takausprovisiot, toimitusmaksut ja rahoituksen kurssitappiot. (Tomperi 2016, 153.)

Kurssierot

Kurssieroja syntyy, kun kauppahinta on muussa valuutassa kuin eurossa. Kurssierot ovat joko myyntitulon lisäystä tai vähennystä ja se kirjataan myyntien kurssierot -tilille. (Tomperi 2016, 83-84.) Tuloslaskelman rahoitustuotot erä sisältää mm. korkotuotot, osinkotuotot ja rahoituksen kurssivoitot (Tomperi 2016, 153). Vastaavasti rahoituksen kurssitappiot sisältyvät rahoituskuluihin (Lindfors 2014).

3.2 Joukkorahoituksen tuotot

Joukkorahoituksen tuottona voidaan ajatella sekä aineellisia että aineettomia seikkoja. Joukkorahoitus on rahoituksen kerääjän henkilökohtaista tai yhteisön tuloa tai sijoituksia. Rahoituksen saajan tulee huomioida tulot kirjanpidossa sekä verotuksessa. (Mesenaatti s.a., a.)

Tuotepohjainen joukkorahoitus

Tuotepohjaista joukkorahoitusta ajatellessa rahoituksen katsotaan olevan ennakkomyyntiä (Artman 2015, 17). Tuloslaskelman liikevaihto saadaan tuotteiden ja palveluiden myyntitulojen ja myynnin oikaisu- ja siirtoerien erotuksesta. Näitä eriä ovat mm. arvonlisävero, alennukset sekä myyntien kurssierot. Liiketoiminnan muihin tuottoihin sisältyy mm. yritystuet. (Tomperi 2016, 151.)

Lainapohjainen

Taseen vastattavaa-puoli kertoo yrityksen oman ja vieraan pääoman sekä tilinpäätössiirtojen kertymän. Oma pääoma esitetään yritysmuodon mukaisesti ja sen tulee täsmätä kaupparekisterin tietoihin. Vieras pääoma jakautuu pitkäaikaiseen ja lyhytaikaiseen. (Tuomi-Sorjonen 2016, 153-154.) Vieras pääoma tulee eritellä mm. joukkovelkakirjalainoihin, rahoituslaitoslainoihin, satuihin ennakoihin ja vaihtovelkakirjalainoihin. (Tomperi 2016, 163.) Lainapohjaisessa joukkorahoituksessa rahoitus on lainaa. Se kirjataan pitkäaikaisen- tai lyhytaikaisen lainan tilille riippuen siitä, mikä takaisinmaksuajaksi määritetään. Lyhytaikaista lainaa on alle vuoden kestoinen rahoitus ja pitkäaikaista taas yli vuoden kestävä takaisinmaksuaika (Tuomi-Sorjonen 2016, 154). Lainapohjaisen

joukkorahoituksen takaisinmaksu aloitetaan usein jo heti seuraavana kuukautena lainanannon jälkeen (Artman 2015, 88-89). Tämän vuoksi ensimmäisen vuoden lyhennykset kirjataan lyhytaikaisiin lainoihin ja ylimenevä osuus pitkäaikaisiin.

Osakepohjainen

Osakepohjainen joukkorahoitus mahdollistaa oman pääoman kasvattamisen yrityksen taseeseen. Yritys voi käyttää pääomaa tarpeensa mukaa ja kehittää sekä kasvattaa yritystä. Pääoman kasvu vahvistaa tasetta ja tämän kautta tuo enemmän mahdollisuuksia lisärahoitukseen esim. pankkilainaan. Tällä periaatteella voidaan ajatella, että joukkorahoituksen avulla saatu euro voi hyödyttää yritystä moninkertaisesti. (Wikström 2016.) Joukkorahoituskampanjan avulla yritys voi selvittää osakkeiden valuaatiopisteen eli testata millä hinnalla osakkeet menevät kaupaksi. Osakepohjainen joukkorahoitus on hyödyksi listautumista suunnittelevalle yritykselle, sillä se kasvattaa yrityksen omistajapohjaa. (Artman 2015, 57.)

Työpaikat

Joukkorahoitus tuo rahoitusmahdollisuuksia yrityksille ja sitä kautta luo uusia työpaikkoja Suomeen. Esim. Älyviherseiniä tekevä Naava keräsi yksityisten sijoitusten lisäksi joukkorahoitusta 2,2 miljoonaa euroa ja työllistää 40 ammattilaista sen kotipaikkakunnalla Jyväskylässä. (Yrittäjät 2017.)

Sijoittaminen ja vaikuttaminen

Työllistämisen lisäksi joukkorahoitus luo mahdollisuuden vaikuttaa sijoittamisen kautta. Kiinteistö Oy Finnoonportti haki joukkorahoitusta Joukon Voimapaivaluustan kautta aurinkovoimalan rakentamiseen Espoon Finnoonportin kiinteistön yhteyteen. Sijoittajille luvattiin 7 prosentin vuotuinen korko, pääsyn mukaan kiinteistösijoittamiseen ja osalliseksi edistämään uusiutuvan energian tuotantoa. (Joukon Voima Oy 2016.)

Joukkorahoitus on yleistynyt tapa hakea rahoitusta projektin luonteesta riippumatta ja lisäksi se on yleistynyt tapa käyttää rahaa eli sijoittaa. Joukkorahoituksen avulla ihmiset pääsevät toimimaan tuottajina ja valitsemaan, mitä tuotteita syntyy ja mitä hankkeita rahoitetaan. Uuden rahoitusmuodon avulla voidaan rahoittaa mm. uusia innovaatioita ja kulttuuria. (Mesenaatti s.a., a.)

Markkinointi

Joukkorahoitus auttaa vähentämään tuotantoprosessien riskejä, kun sen rahoitus saadaan loppukäyttäjiltä. Kampanjat toimivat markkinatutkimuksena selvittämään, onko kysyntää ylipäättään olemassa. Kampanjan avulla saadaan kerättyä myös loppukäyttäjien mielipiteitä sekä ajatuksia ja loppukäyttäjät saavat mahdollisuuden vaikuttaa. Joukkorahoituksen avulla projekti saa sitoutuneen yleisön, eikä yrityksen tarvitse palkata erillistä työvoimaa esim. markkinointiin ja jakeluun. Perustamiskustannuksia saadaan siis alaspäin. (Mesenaatti s.a., a.)

Joukkorahoituskampanja toimii markkinointina ja mahdollistaa huomion saamisen kansainvälisesti. Sen avulla voidaan testata idean kiinnostavuus ja toteuttaa hanke vasta kun se on myynyt tarpeeksi. Kampanjaa voidaan pitää markkinatutkimuksena, sillä rahoittajista saadaan tietää ainakin sukupuoli sekä asuinpaikka. (Artman 2015, 27.) Joukkorahoitukseen osallistuvat rahoittajat toimivat yrityksen markkinointikanavana ja kertovat yrityksestä omille sidosryhmilleen eri kanavissa. Rahoittajat voivat toimia myös tuotteen beta-testaajina. (Artman 2015, 57.) Beta-testaaja tarkoittaa henkilöä, joka testaa ja kartoittaa tuotteen toiminnallisuutta ennen kuin tuote siirtyy lopullisesti markkinoille (ElonTaito 2017).

Joukkorahoitus siltarahoituksena

Mobidiag on diagnostiikka-alan yritys, joka haki lainamuotoista joukkorahoitusta, koska muita vaihtoehtoja ei juurikaan ollut. Se sai tukea myös mm. Tekesiltä, mutta osan tuesta sai vasta projektin loputtua. Yritys keräsi Vauraus -palvelualustan kautta 200 000 euroa tuotekehitysvaiheeseen, ja laina toimi myös siltarahoituksena viimeisten tukien saamiseen. Mobidiag pystyi hyödyn-

tämään Tekesin viimeistä tukea vakuutena ja näin teki lainasta sijoittajille houkuttelevan. Vakuus laski myös korkoprosenttia, joka heidän tapauksessaan oli 7 prosenttia. Todellinen vuosikorko oli kuitenkin suurempi, sillä siihen tuli huomioida palvelualustan provisio sekä korkomalli. Lainan takaisinmaksu alitettiin heti seuraavana kuuna lainan saamisesta. (Artman 2015, 91-92.)

3.3 Joukkorahoituksen verotus

Arvonlisäverovelvollisuus tarkoittaa velvollisuutta tilittää veroa valtiolle. Verovelvollinen saa vähentää toimintaa varten hankittujen tavaroiden tai palvelujen veron maksamastaan arvonlisäverosta. Yritys on verovelvollinen, kun se tekee liiketapahtumia, jotka kuuluvat arvonlisäverolain piiriin. Yleensä näitä ovat tavaroiden ja palvelujen myynti. (Kallio ym. 2015, 43.) Arvonlisävero on kulutusvero, sillä veron maksaa kuluttaja (Jormakka ym. 2015, 82).

Arvonlisävero lisätään tavaran tai palvelun myyntihintaan. Jos liiketoiminnan harjoittajan liikevaihto 12 kuukauden mittaiselta tilikaudelta on yli 10 000 euroa, tulee sen ilmoittautua arvonlisäverovelvollisten rekisteriin. Tavaroiden ja palveluiden verokantoja on kolme. Yleinen verokanta on 24 prosenttia ja tähän kuuluu useimmat tavarat ja palvelut. Elintarvikkeet, rehu sekä ravintola- ja ateriapalvelut kuuluvat alennettuun verokantaan, joka on 14 prosenttia. Kirjat, lääkkeet, liikuntapalvelut, elokuvanäytökset, sisäänpääsymaksut kulttuuri- ja viihdetilaisuuksiin, henkilökuljetus, majoituspalvelut sekä televisio- ja yleisradiotoiminnasta saatavat korvaukset kuuluvat 10 prosentin alennettuun verokantaan. (Verohallinto 2017.) Jos joukkorahoituksen vastikkeet ovat erilaisia tulee niiden arvonlisävero selvittää kaikista erikseen.

Maksettavan veron määrä muodostuu myynneistä suoritettavan veron ja vähennettävän eli ostojen veron erotuksesta. Arvonlisävero tilitetään valtiolle yleensä kuukausittain. Kirjanpidossa on oltava omat tilit kirjauksille eli myynnin alv-velka, ostojen alv-saamiset, maksettava alv, alv-saamiset sekä ostot ja myynnit eri verokannoissa. Kuukauden lopussa myyntien ja hankintojen arvonlisäverot siirretään maksettava alv -tilille. Arvonlisävelvollisen tulee tehdä kausiveroilmoitus verokauden toiseksi seuraavan kuukauden 12. päivään mennessä, jolloin myös verokauden arvonlisävero erääntyy maksettavaksi. (Jormakka ym. 2015, 85-88.)

Vastikkeellinen joukkorahoitus on periaatteessa ennakkomyyntiä, jota verotetaan samoin kuin normaalia myyntiä. Kerätty rahoitus tulee merkitä kirjanpitoon ja maksaa siihen liittyvät verot. Voitosta maksetaan yhteisöveroa ja myytävistä tuotteista arvonlisäveroa. Arvonlisäveron maksussa on ollut epäselvyyksiä. Vero maksetaan siis vastikkeen hinnan ja kuljetuskustannusten summasta. Myynnistä saadaan vähentää normaalilla tavalla vähennyskelpoiset ostojen verot. Verot maksetaan kausiveroilmoituksessa, sillä kaudella, kun rahoitus on saatu. Arvonlisävero tulee maksaa aina Suomeen, riippumatta siitä, mistä maasta rahoitus on saatu. Euroopan unionin sisällä tuotteiden toimitus voi olla verovapaata, mikäli se on yhteisömyyntiä. EU:n ulkopuolelle tapahtuva kauppa on vientiä, joka on verotonta myyntiä. (Artman 2015, 24-25.)

Yritykset maksavat tuloveroa ennakkoon verovuoden aikana tulojen kertymisen mukaisesti. Ennakkoperintä suoritetaan ennakonpidätyksenä tai ennakonkantonana. Ennakonpidätys koskee mm. palkkoja ja palkkioita. Yhteisöjen ennakkoerot maksetaan tilikausittain ja määrä muodostuu viimeksi toimitetun verotuksen perusteella. Ennakkoerot kirjataan kuluksi osakeyhtiön tuloslaskelmassa ja ne lasketaan ja jaksotetaan toteutuneen tuloksen mukaan tilinpäätökseen. (Tuomi-Sorjonen 2016, 177-178.)

Alla on kaksi esimerkkitapausta lainapohjaisen joukkorahoituksen verotuksesta:

Luomuleipomo Samsara Oy haki rahoitusta leipomon rakennushankkeeseen osakepohjaisen joukkorahoituksen sekä yhteisöbondin eli yhteisöllisen joukko-velkakirjalainan avulla. Lainamuotoisessa sijoituksessa Samsara Oy ilmoittaa sijoittajille maksetut korot verottajalle vuosittain. Koroista tulee pidättää lähdevero ja tilittää verottajalle. Korkojen maksu näkyy Samsaran kirjanpidossa. (Ehta raha 2015.)

Vauraus-verkkoalustan kautta tehdyistä joukkolainapohjaisista sijoituksista Vauraus toimittaa koron ennakonpidätyksen Verottajalle. Ennakonpidätys on 30 prosenttia 30 000 asti ja ylittävältä osalta 34 prosenttia. Sijoittajilla on palvelussa oma Yrityslainat-tili, jonne korot kertyvät ja jonka mukaan ennakonpidätykset suoritetaan. Sijoittajat vastaavat kuitenkin itse verojen maksusta sekä

tulojen ilmoittamisesta Verottajalle. Lainaa hakevan yrityksen ei siis tässä tapauksessa tarvitse itse huolehtia ennakonpidätyksistä. (Vauraus 2017.)

3.4 Hallinnolliset kysymykset

Osakeyhtiön päättävänä toimielimenä on hallitus. Yhtiöjärjestyksessä määritellään hallituksen jäsenten lukumäärä osakeyhtiölain mukaisesti. Hallitus päättää toimitusjohtajan valitsemisesta. Osakkeenomistajat kokoontuvat ja vaikuttavat osakeyhtiön yhtiökokouksessa. Yhtiöjärjestyksessä määritellään, onko osakeyhtiön osakkeilla nimellisarvoa. Jos nimellisarvoa ei ole, osakkeita voidaan antaa ilman osakepääoman kasvamista. Jos osakkeilla on nimellisarvo, pitää kaikkien osakkeiden nimellisarvon olla saman suuruinen. Osakkeet voivat olla myös eri lajisia, jos tästä on määrätty yhtiöjärjestyksessä. Ero voi liittyä esim. äänioikeuteen. Jos osakkeiden lukumäärä muuttuu, tulee siitä tehdä muutosilmoitus kaupparekisteriin. Osakepääoman muutoksia ei saa kirjata kirjanpitoon ennen kuin ne on rekisteröity. (Tuomi-Sorjonen 2016, 15-16.)

Kun osakepohjainen joukkorahoituskampanja halutaan aloittaa, hallituksen tulee tehdä päätös osakeannista. Päätöksessä määritellään ulos annettavien osakkeiden kynnysmäärä sekä maksimimäärä. Määrä tulee olla sidottu osakkeiden kappalemäärään eikä rahalliseen määrään. Hallitus päättää sijoittajien minimisijoituksen osakkeiden määränä ja määrittää aikataulun sijoituksille. Kampanjalle tulee tehdä lakien mukaiset materiaalit ja esitteet. (Artman 2015, 70.) Joukkorahoituksen huonoina puolina voidaan pitää sitä, että osakkeenomistajien määrän nousu muuttaa yrityksen rakennetta huomattavasti. Yrityksen on käsiteltävä monia oikeudellisia ja strategisia kysymyksiä, kuten hallinnolliset kysymykset ja pääomarakenteet, ennen rahoituksen hakemista, sillä sen jälkeen suostumuksen saaminen muutoksiin voi olla vaikeaa. (Gelfond & Foti 2012.) Joukkorahoituskampanjan ajan yhtiö ottaa sijoittajien merkintöjä vastaan ja kampanjan loputtua hallitus päättää osakeannista. Ennen kuin sijoittajien sijoittama pääoma päätyy yhtiön tilille, tarvitaan tilintarkastajan lausunto toiminnan oikeellisuudesta. (Artman 2015, 73.)

Osakepohjaista joukkorahoitusta hakevan yrityksen tulee päättää osakassopimuksen yksityiskohdista. Tässä tulee huomioida osakkeiden liikkeelle lasket-

tava määrä, osakkeiden valuaatio ja äänivalta. Joukkorahoittajille voidaan sijoittajille myös antaa oikeus ostaa yrityksen tai yhtiön osakkeita myöhemmässä vaiheessa tietyllä valuaatiolla tai velvoittaa heitä myymään osakkeensa mahdollisessa tulevassa exit-vaiheessa. (Artman 2015, 72.) Osakepohjaisessa joukkorahoituksessa omistajapohja tulee ottaa huomioon. Jos omistajapohja on iso, voi yhtiön johtaminen, kommunikointi ja päätöksenteko olla monimutkaista. Myös tulevat rahoituskierrokset voivat aiheuttaa ongelmia, mikäli osakassopimuksessa ei ole tätä huomioitu. (Artman 2015, 57.)

Arvopaperikauppaa koskevan lainsäädännön eroavaisuuksien vuoksi suomalaisen yhtiön on täysin turvallista ottaa sijoituksia vain Suomesta. EU:n alueelta sijoitusten vastaanottamista on luonnehdittu kohtalaisen turvalliseksi. Jos osakkeita merkitään suurehkoilla summilla muista EU-maista, kannattaa tarkistaa, ettei kyseisen maan lainsäädännössä ole tähän liittyen huomioitavaa. Yhdysvaltalaisella alustalla kampanjointi vaatii aina asianajajan palkkaamista kampanjan läpivientiin. Tuolloin yhtiön on toimittava Yhdysvaltain arvopaperilainsäädännön mukaisesti. Lain noudattamatta jättämisellä voi olla kohtalokkaat seuraukset, esimerkiksi hallitukset jäsenet voidaan tuomita henkilökohtaiseen vastuuseen rikkeestä. (Artman 2015, 52.)

Alla on kaksi esimerkkitapausta osakepohjaista joukkorahoitusta hakeneista yrityksistä:

Cityvarasto on varastotilaa vuokraava yritys, joka haki osakepohjaista joukkorahoitusta Invesdorin välityksellä. Kampanja toimi valmistautumisena listautumiseen. Kampanjan avulla osakas pohjaa saatiin kasvatettua ja myös vahvisti yrityksen käsitystä valuaatiostaan. Listautumistavoitteen vuoksi Cityvaraston ei tarvinnut tehdä joukolle suunnattua osakassopimusta. Invesdorin toimintamalliin kuuluu, että osakeanti avataan ensin yrityksen omille sidosryhmille. Suljetun vaiheen jälkeen annista tulee julkinen. Invesdorilla on myös joukkorahoituksen osakkeille jälkimarkkinapaikka Privanet. Jälkimarkkinat pienentää sijoituksen riskiä ja sopii hyvin listautumiseen tähtääville yrityksille. (Artman 2015, 61-63.)

Beibanboo järjesti 2013 osakepohjaisen joukkorahoituskampanjan, joka oli yhtiön ensimmäinen projekti ulkopuolisten sijoitusten hankkimiseen. Yrityksen

perustaja pyysi talousalan ammattilaisilta apua etenkin yhtiön valuaation arvioimisessa. Liikevaihto oli pieni, mutta potentiaali suuri, ja tästä syystä pankki- ja finanssialan ihmisten arviot vaihtelivat 300 000 eurosta kolmeen miljoonaan. Yhtiö palkkasi myös juristin osakassopimuksen tekemiseen, jossa huomioitiin osakkeiden äänivalta, dilutointi ja velvoite myydä osakkeet yhtiön mahdollisessa exit-vaiheessa. (Artman 2015, 66-68.)

4 TOIMEKSIANTAJAN ESITTELY

Opinnäytetyön toimeksiantajana toimii Suomen Taloushallintoliitto ry. Työn aihe tuli Tilintarkastus-opintojakson aikana vierailevalta tilintarkastajalta, joten minun piti miettiä työlleni sopiva toimeksiantaja. Taloushallintoliitto tuli heti mieleeni ja otin heihin yhteyttä. He olivat hyvin kiinnostuneita aiheesta, sillä siitä ei ole paljoakaan Suomessa kirjoitettu. Tämän opinnäytetyön tavoitteena onkin saada Taloushallintoliitolle uutta tietoa, jota he voivat hyödyntää. Tämän luvun tiedot perustuvat Taloushallintoliiton verkkosivuihin.

Taloushallintoliitto on vuonna 1968 perustettu toimialajärjestö, johon kuuluu auktorisoidut tulitoimistot ja taloushallinnon palveluja tarjoavat konsulttiyritykset. Jäsentoimipaikkoja on noin 800. Liitto työllistää 16 henkilöä. Liitto kuuluu Pohjoismaisen alan järjestöön Nordic Accountant Federationiin, jossa se toimii puheenjohtajana. Yhteistyön avulla voidaan jakaa ja saada tietoa taloushallinto-alan tilanteesta ja auktorisoiduista toimijoista.

Taloushallintoliitto tarjoaa jäsenilleen monia palveluja. Liitto järjestää vuosittain 86 koulutustilaisuutta. Koulutukset ovat räätälöity tilitoimistoille ja osan niistä on tarjolla ainoastaan jäsenille. Taloushallintoliitto tiedottaa jäseniään ajankohtaisista asioista ja julkaisee alan johtavaa ammattilehteä, Tilisanomia, sekä tarjoaa paljon alan tietoa verkkosivuillaan. Jäsenet saavat myös asiakaslehti Summan sekä lehteä tukevia uutiskirjeitä. Taloushallintoliitto julkaisee lisäksi alan kirjoja. Liitto tarjoaa neuvontapalveluita jäsenilleen kirjanpidon, verotuksen, palkka- ja henkilöstöhallinnon, taloushallinnon prosessien ja järjestelmien sekä asiakassuhteiden ongelmassa. Taloushallintoliitto toimii toimialansa tärkeänä edunvalvojana ja harjoittaa tutkimustoimintaa sekä on vai-

kuttajana ja lausunnonantajana alaan liittyvän lainsäädännön valmistelutyössä. Liiton kautta jäsenet saavat myös taloudellisten vahinkojen vastuuvakuutuksen.

Tili-instituuttisäätiö on Taloushallintoliiton yhteydessä toimiva säätiö, joka vastaa alan toimijoiden auktorisoinnista ja KLT-tutkintojen myöntämisestä. Auktorisoidut tilitoimistot noudattavat hyvää tilitoimistotapaa eli alan eettisiä ohjeita. Liiton jäsenet saavat ohjeistuksen sekä työkaluja hyvän tilitoimistotavan noudattamisesta sekä toteuttamisesta. Tilitoimiston ja asiakkaiden väliset sopimussuhteet ovat valmiina lomakkeina. Auktorisointijärjestelmä ja auditoinnit varmistavat jäsenten toiminnan laadun ja osaamisen tason, ja näin voidaan taata asiantunteva ja ajan tasalla oleva palvelu tilitoimistojen asiakkaille. Auktorisoidut toimijat tunnistaa teräksenharmaasta jäsentunnuksesta.

5 TUTKIMUSMENETELMÄ JA TUTKIMUSAINEISTO

Tässä opinnäytetyössä käytetään tutkimusmenetelmänä laadullista eli kvalitatiivista tutkimusta. Tässä luvussa kerrotaan teorian avulla laadullisesta tutkimuksesta käsitteenä ja tutkimusaineiston hankinnasta sekä analyysistä. Luvussa käsitellään myös tämän opinnäytetyön tutkimusaineiston hankintaa ja analyysiä.

5.1 Laadullinen tutkimus

Laadullinen tutkimus sisältää monia erilaisia suuntauksia, tiedonhankinta- ja analyysimenetelmiä sekä aineiston tulkintatapoja. Laadullisessa tutkimuksessa ei ole yhtä oikeaa tapaa tehdä tutkimusta vaan jokainen tutkimus on omanlainen versio tutkittavasta ilmiöstä. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006, a.) Laadullinen tutkimus vastaa kysymyksiin: mitä, miten, miksi tai paljonko (Kananen 2014, 37).

Laadullisen tutkimuksen tavoitteena on tutkittavan ilmiön kuvaaminen, syvällinen ymmärtäminen ja tulkitseminen. Laadullinen tutkimus tutkii yleensä prosesseja ja siinä ollaan kiinnostuneita siitä, miten ihmiset kokevat ja näkevät reaalia maailman. Tutkimusprosessi on syklinen, jossa tutkimuksen eri vaiheet kulkevat käsi kädessä koko tutkimuksen ajan. Trockimin ja Donellyn (2008)

mukaan yleensä laadullinen tutkimus on oikea vaihtoehto silloin, jos ilmiötä ei tunneta eli kohteena olevasta ilmiöstä ei löydy selittäviä teorioita. Muita tilanteita, joihin laadullinen tutkimus soveltuu, on se, että ilmiöstä halutaan saada syvälinen näkemys, halutaan luoda uusia teorioita tai halutaan saada ilmiöstä hyvä kuvaus. Laadullista tutkimusta voidaan käyttää myös yhdessä muiden menetelmien ja teorioiden kanssa, jolloin puhutaan triangulaatiosta. (Kananen 2014, 16-19.) Laadullisessa tutkimuksessa tutkimussuunnitelma voi muuttua tutkimusprosessin edetessä (Eskola & Suoranta 2005, 15).

Creswellin (2007) mukaan laadulliselle tutkimukselle ominaista on:

- Tutkimus tehdään luonnollisessa ympäristössä
- Aineisto kerätään vuorovaikutuksessa asianomaisilta tutkittavilta
- Tutkija toimii toimijana eli aineiston kerääjänä
- Kerättävä aineisto on monilähteistä (tekstiä, kuvia, haastatteluja jne.)
- Aineiston analyysi on palautuvaa ja vuorovaikutteista ja se tapahtuu käytännöstä teoriaan periaatteella
- Huomio keskittyy tutkittavien näkökulmiin ja merkityksiin
- Tutkimuksen tavoitteena on tutkittavan ilmiön kokonaisvaltainen ymmärrys. (Kananen 2014, 18.)

Laadullisen tutkimuksen lähestymistapoja ovat esimerkiksi toimintatutkimus ja tapaustutkimus. Toimintatutkimuksen avulla tutkitaan ja yritetään muuttaa vallitsevia käytäntöjä sekä etsitään ratkaisuja ongelmiin. Olennaista toimintatutkimuksessa on, että tutkimukseen otetaan mukaan aktiivisiksi osallisiksi tutkittavat eli käytännöissä toimivat ihmiset. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006, c.) Anttilan (1996) ja Hirsjärven (2004) mukaan tapaustutkimuksessa tutkimuskohteena on tyypillisesti yksittäinen tapaus, tilanne, tapahtuma tai joukko tapahtumia. Prosessit ovat yleensä tarkastelun kohteena. Tapauksia tutkitaan niiden luonnollisessa ympäristössä kuvailemalla yksityiskohtaisesti tutkittavaa ilmiötä. Tavoitteena on kohteen ominaispiirteiden järjestelmällinen, tarkka ja todenmukainen kuvaileminen. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006, b.)

Tässä opinnäytetyössä tutkimusmenetelmäksi on valittu laadullinen tutkimus. Tutkimuskohde on rajattu käsittelemään joukkorahoitusta taloudenhoidon näkökulmasta, jolloin mahdollinen asiasta tietävä kohderyhmä on melko suppea. Joukkorahoitus taloudenhoidon näkökulmasta on tutkimuskohteena melko uusi ja tästä halutaan uutta tietoa. Tutkimus pyrkii löytämään ratkaisun tutkimusongelmiin eli minkälaisia kirjauksia joukkorahoituksen prosessissa syntyy, miten ne kirjataan, mitä kustannuksia muodostuu sekä minkälaista lainsäädäntöä asiaan liittyy. Määrällinen tutkimus ei ole vaihtoehtona tutkimusmenetelmäksi, sillä tiedonantajien joukko on pieni ja se on valittava harkiten. Tarkoin valitut tutkittavat henkilöt auttavat löytämään uutta ja oikeaa tietoa sekä saavuttamaan tämän opinnäytetyön tavoitteen, eli selvittää joukkorahoituksen prosessista aiheutuvia kirjauksia.

5.2 Tutkimusaineiston hankinta

Tutkimusongelmiin ja kysymyksiin pyritään saamaan vastaus kerätyn aineiston avulla. Käytettävät tiedonkeruumenetelmät riippuvat lähestymistavasta ja niitä voi olla erilaiset dokumentit, haastattelut ja havainnointi. (Kananen 2014, 41-42.) Käytännössä tutkittavien määrä riippuu usein tutkimusresursseista, kuten aika ja raha. Tutkittaviksi valitaan sellaiset henkilöt, jotka tietävät tai heillä on kokemusta tutkittavasta ilmiöstä mahdollisimman paljon. Tutkittavien henkilöiden sopivuus tutkittaviksi rajoittaa usein tiedonantajien määrää. (Tuomi & Sarajärvi 2002.) Laadullinen tutkimusprosessi etenee niin, että tiedonkeruu ja analyysi vuorottelevat. Laadullisessa tutkimuksessa ei voida etukäteen määrittellä, mitä tietoa tarvitaan ja paljonko. (Kananen 2014, 99.)

Haastattelua ja kyselyä käytetään, kun halutaan selvittää ihmisten ajatuksia ja toimintaa. Kyselyssä tiedonantajat täyttävät kyselylomakkeen joko valvotusti tai vapaasti. Haastattelussa taas haastattelija kysyy suullisesti kysymykset tiedonantajalta. Haastattelun etuna on se, että kysymyksiä voidaan tarkentaa ja selventää. Haastattelu on joustava ja siinä pyritään saamaan mahdollisimman paljon tietoa esille. (Tuomi & Sarajärvi 2011, 72-73.) Haastattelut ovat laadullisen tutkimuksen yleisin tiedonkeruumenetelmä. Haastattelut voidaan luokitella yksilö- tai ryhmähaastatteluksi. Kysymystyyppinä voi olla lomakehaastattelu eli kysely, teemahaastattelu sekä syvähaastattelu. (Kananen 2014, 70.) Haastattelu sopii monenlaisiin tilanteisiin ja sen muoto riippuu siitä, miten strukturoitu

ja muodollinen haastattelutilanne on. Haastattelulle asetetaan etukäteen tavoitteet, joiden avulla pyritään saamaan pätevää ja luotettavaa tietoa. (Haastattelu s.a.)

Strukturoidussa haastattelussa haastattelulomakkeen kysymykset ja vastausvaihtoehdot ovat etukäteen määritellyt. Haastattelijalla tai vastaajalla ei ole siis vapautta omille tulkinnoille ja vastauksille. Strukturoidun haastattelun etuna on se, että haastattelutilanne ja sen eteneminen tiedetään tarkasti. Haastattelun tiedot voidaan tallentaa numeraalisessa muodossa tietokoneelle, jolloin saadaan suoraan havaintomatriisi ja tulokset ovat heti käytettävissä. Lomakkeen vastausvaihtoehdot tulee olla riittävän kattavat, muttei niitä kuitenkaan saa olla liikaa. Strukturoidun haastattelun huonona puolena voidaan pitää sen jäykkyyttä ja sitä, ettei uusia asioita voida tuoda esille. (Strukturoitu haastattelu s.a.)

Teemahaastattelu eli puolistrukturoitu haastattelu perustuu ennalta laadittuihin teemoihin. Teemat jaetaan pää- ja alateemoihin. Kysymykset mietitään etukäteen, mutta tarkkaa järjestystä esittämiselle ei ole. Teemahaastattelu vaatii teoriatietoa aiheesta sekä taustatietoa haastateltavista. Esitettävät kysymykset ovat pääasiallisesti avoimia, eikä valmiita vastausvaihtoehtoja anneta. Teemahaastattelu sopii haastattelumuodoksi silloin kun aihe on emotionaalisesti arka tai vastaajat eivät ole tottuneet puhumaan aiheesta. Se sopii myös silloin, kun tutkittavaa asiaa ei kunnolla tunneta tai tutkimusasetelmaa ei ole määritetty tarkasti. (Haastattelu s.a.)

Avoin haastattelu tarkoittaa vapaamuotoista haastattelua tietyistä aiheista. Siinä haastattelu etenee keskustelun muodossa ilman, että haastattelijalla on ohjaa keskustelua. Avoin haastattelu vie paljon aikaa ja sopii menetelmäksi silloin, kun tiedonantajien kokemukset vaihtelevat ja pyritään saamaan esille haastateltavan huonosti tiedostamia seikkoja. Avoin haastattelu muuttuu syvähaastatteluksi, kun halutaan ymmärtää haastateltavan reaktioita, asenteita ja suhtautumista tiettyyn asiaan. (Haastattelu s.a.)

Laadullisen tutkimuksen tutkimusaineistona voi olla erilaiset dokumentit, kuten mm. puheet, kirjeet, päiväkirjat, muistelmat, mielipidekirjoitukset ja erilaiset jul-

kaisut (Tuomi & Sarajärvi 2011, 84). Kaikkea kirjallisen aineiston muotoa voidaan käyttää aineistona, jos sillä on merkitystä tutkimuksen kannalta ja sen avulla voidaan löytää ratkaisu tutkimusongelmaan. Dokumentit ovat kirjoitetussa, kuvallisessa, äänitetyssä tai muussa visuaalisessa muodossa tehtyjä aineistoja, jotka on tehty menneessä ajassa. (Kananen 2014, 90.)

5.3 Tutkimusaineiston analysointi

Tutkimusaineiston analysoinnissa tarkoituksena on saada vastauksia tutkimusongelmiin. Analyysi alkaa jo tiedonkeruuvaiheessa, jolloin tutkija tekee havaintoja. Lähtökohtana on löytää ja erotella aineistosta olennaiset asiat. Analyysissä tulee perehtyä aineiston sisältöön ja siihen, minkä vuoksi aineisto on ylipäätään kerätty. Ilmiö tulee ymmärtää ja tutkimuksen luotettavuus on varmistettava. (Laadullisen aineiston analyysi ja tulkinta s.a.) Laadullinen tutkimus ei pyri yleistykseen vaan selitys sopii vain tutkittavaan ilmiöön, josta selitys nousee (Kananen 2014, 26).

Tutkittava aineisto voi olla useamassa muodossa riippuen käytetyistä menetelmistä. Aineiston käsittelyssä on neljä vaihetta. Ensin aineisto litteroidaan eli laitetaan yhteen muotoon, yleisimmin teksti-muotoon. Tämän jälkeen teksti tiivistetään koodaamalla. Aineistot ovat usein laajoja, joten ne tulee saada sellaiseen muotoon, joka mahdollistaa analyysin. Samaa tarkoittavat asiat sekä yhteisiä tekijöitä sisältävät asiat yhdistetään samalla koodilla. Koodauksen voi tehdä esimerkiksi Word-tekstinkäsittelyohjelmalla hyödyntäen kommenttikenttiä. Seuraavassa vaiheessa koodatut asiat luokitellaan, eli samaa tarkoittavat käsitteet yhdistetään loogisiksi kokonaisuuksiksi. Lopuksi aineistosta haetaan Yin (2009) mukaan esim. tyypillistä kertomusta, toiminnan logiikkaa, samanlaisuutta tai erilaisuutta sekä selitystä ilmiölle. Tutkija siis tulkitsee, mitä aineisto viestii. Löydetyt seikat voivat vaihdella tutkimuksen näkökulmasta riippuen. (Kananen 2014, 101-115.)

Aineiston analyysi vaatii aineiston huolellista läpikäymistä. Aineisto voidaan jakaa osiin käyttäen erilaisia analyysitekniikoita, kuten teemoittelu, tyypittely tai luokittelu. Aineiston jakaminen osiin mahdollistaa omien havaintojen tekemisen aineiston pohjalta. Omat havainnot liitetään teoriataustaan ja aikaisempiin

tutkimuksiin. Lopuksi tutkimuksessa käytetyt valinnat tulee perustella. (Laadullisen aineiston analyysi ja tulkinta s.a.) Laadullisen aineiston teemoittelu tarkoittaa sitä, että aineisto pilkotaan ja ryhmitellään valittujen aihepiirien mukaan. Teemoittelu eroaa luokittelusta siinä, että lukumäärien sijaan korostetaan teeman sisältöä. Aineisto siis pilkotaan eri aihealueittain ja pyritään etsimään tiettyä teemaa vastaavia näkemyksiä. Näkemykset yhdistetään sitä kuvaavan teeman alle. Tällä tavoin aineistosta saadaan luokiteltua sisällöllisiä eroavaisuuksia, joita esiintyy eri teemoissa. (Teemoittelu s.a.)

Laadullisessa tutkimuksessa aineistoa voidaan lähteä analysoimaan ilman ennakkoasenteita tutkimuskohteesta tai tutkimuksen tuloksista. Puhutaan aineistolähtöisestä analyysistä, jolla tarkoitetaan teorian rakentamista alhaalta ylöspäin eli empiirisestä aineistosta lähtien. (Eskola & Suoranta 2005, 19.) Teoriaohjaavassa analyysissä aikaisempi tieto ohjaa ja auttaa analyysissä. Kerätty tieto ei testaa teoriaa, vaan tarkoituksena on löytää uusia ajatuksia. Teorialähtöinen analyysi taas luo teorian pohjalta kehyksen, joka ohjaa aineiston analyysiä. Tutkittava ilmiö on siis etukäteen määritelty ja analyysissä useimmiten testataan tietoa uudessa kontekstissa. (Tuomi & Sarajärvi 2011, 96-97.)

5.4 Laadullisen tutkimuksen toteutus

Opinnäytetyön aiheen kehittyessä aloin miettiä sopivia haastateltavia työn tavoiteisiin nähden. Joukkorahoitus on Suomessa suhteellisen uusi rahoitusmuoto ja tästä syystä myös tutkimuksen kohderyhmä on melko suppea. Koska työn aihe on joukkorahoitus taloudenhoidon näkökulmasta, tuli tutkittavien valinnassa miettiä sellaisia tahoja, jotka tuntevat aiheen.

Kirjanpitäjä ja tilintarkastaja ovat taloushallinnon ammattilaisia. Etsin sellaiset henkilöt, joiden asiakkaat ovat hakeneet joukkorahoitusta ja tätä kautta tuntevat rahoitusmuodon. Tutkimusaineistoa varten tein neljä haastattelua, joista kolme tehtiin puhelimitse ja yksi sähköpostin välityksellä. Lisäksi tutkimusaineistoon lisättiin dokumenttianalyysi blogi-kirjoituksesta. Tutkimusaineisto koostuu hyvin erilaisista tahoista: tilintarkastaja, kirjanpitäjä, verohallinnon työntekijä, joukkorahoitusta välittävän alustan edustaja sekä joukkorahoitusta

hakenut yritys. Nämä tahot katsovat joukkorahoitusta oman työnsä näkökulmasta, joten kysymykset tuli muokata kaikille sopiviksi. Haastattelut toteutettiin kesä-heinäkuussa vuonna 2017.

Haastattelukysymykset laadittiin tämän opinnäytetyön teorian pohjalta. Kysymykset tehtiin ajatellen haastateltavien työtehtäviä ja ne olivat tiettyjen teemojen mukaisia. Tilintarkastajalle ja kirjanpitäjälle tehty haastattelu käsitteli lainsäädäntöä, verotusta, taloudenhoitoa, hallinnollisia asioita, joukkorahoituksen tuottoja ja kustannuksia, miten niitä osataan ennakoida, sekä eri kirjauskäytäntöjä. Joukkorahoitusta välittävän alustan edustajan haastattelukysymyksissä oli kirjauskäytäntöjen tilalla kysymyksiä vastikkeen arvonmäärittämisestä sekä välityspalkkion suuruudesta. Haastattelukysymykset oli lähetetty haastateltaville muutama viikko ennen haastattelua. Verohallinnon työntekijälle suunnatut kysymykset koskivat ainoastaan verotusta. Haastattelujen ensimmäinen kysymys sisälsi vastausvaihtoehdot ja sen tarkoituksena oli kartoittaa vastaajan kokemus eri joukkorahoitusmuodoista.

Haastattelut olivat puolistrukturoituja sisältäen avoimia kysymyksiä. Valmiita vastausvaihtoehtoja ei annettu, joten haastateltavat kertoivat omin sanoin vastauksensa kysymyksiin. Valmiiksi määritellyt vastausvaihtoehdot olisivat ohjanneet keskustelua liikaa, eikä uusia asioita olisi välttämättä noussut esiin.

Puhelinhaastattelut toteutettiin vuonna 2017 kesä-heinäkuun aikana. Haastattelut kestivät noin 20 minuuttia ja ne nauhoitettiin. Kasvokkain tehty haastattelu olisi ollut vaikeampaa järjestää välimatkan ja loma-ajan vuoksi, eikä olisi välttämättä tuonut enempää tietoa. Verotusta koskevia seikkoja päädyin tutkimaan sähköpostihaastattelun avulla. Lähetin verohallinnon työntekijälle kysymykset ja virkailija lähetti vastaukset kirjallisena takaisin. Haastattelu olisi ollut liian suppea, joten sähköpostiviesti oli tässä tapauksessa järkevämpi ratkaisu. Lähetin kysymykset kesäkuun 12. päivä 2017 ja sain vastaukset kuun lopussa.

Halusin ottaa tutkimukseen mukaan myös joukkorahoitusta hakeneen yrityksen. Heidän tavoittaminen oli melko vaikeaa, joten päädyin tekemään dokumenttianalyysin joukkorahoitusta hakeneen yrittäjän blogin perusteella. Yrittäjät eivät välttämättä olisi osanneet vastata taloudenhoitoon koskeviin asioihin,

koska useimmiten nämä on ulkoistettu kirjanpitäjälle. Blogi-kirjoituksesta selviää enemmänkin joukkorahoituskampanjasta syntyviä tuottoja ja kustannuksia sekä kampanjan hallinnointiin liittyviä seikkoja.

Nauhoitetut haastattelut litteroitiin, jotta ne saatiin luettavaan muotoon. Litteroinnissa ei huomioitu haastateltavan äänenpainoa, sillä niillä ei ollut merkitystä tutkimusongelman näkökulmasta. Sähköpostihaastattelu ja dokumenttianalyysi olivat jo kirjallisessa muodossa. Tulostin kaikki haastattelut paperille ja lähdin etsimään vastauksista yhteneväisyyksiä käyttäen yliviivauskynää ja eri värejä apuna. Haastattelukysymyksissä oli valmiiksi selkeät teemat, kuten lainsäädäntö, verotus ja kustannukset. Tutkimusaineisto jaettiin aihealueittain ja etsittiin teemaa vastaavia näkemyksiä. Löydetyt näkemykset yhdistettiin oikean teeman alle ja näin näkemysten eroavaisuudet tulivat myös esiin. Dokumenttianalyysin käsittely alkoi tekstin läpi lukemisesta ja suomentamisesta. Tämän jälkeen tekstistä etsittiin haastatteluissa toistuvia teemoja ja yhdistettiin niihin. Teemojen pohjalta muodostui tutkimustulokset.

6 ERI NÄKÖKULMIA JOUKKORAHOITUKSEN TALOUDENHOIDOSTA

Tässä luvussa esitetään tämän opinnäytetyön tutkimuksen tulokset. Ensimmäiseksi esitellään Big 4 yhtiön KHT-tilintarkastajan, joukkorahoituksen parissa työskentelevän kirjanpitopalvelun kirjanpitäjän, sekä joukkorahoitusta välittävän alustan edustajan haastattelujen tulokset. Joukkorahoitusta välittävän alustan edustajaa kutsutaan myöhemmin joukkorahoituksen välittäjäksi. Toisessa alaluvussa esitetään verohallinnolta saadun materiaalin tulokset. Kolmannessa alaluvussa kerrotaan joukkorahoitusta hakeneen yrittäjän kokemuksia joukkorahoituksesta dokumenttianalyysin avulla.

6.1 Tilintarkastaja, kirjanpitäjä ja joukkorahoituksen välittäjä

Tilintarkastajalla on kokemusta kahdesta joukkorahoituksen muodosta: tuotepohjaisesta sekä lainapohjaisesta. Muutamat asiakkaat ovat tutkineet osakepohjaista, mutta eivät ole toteuttaneet sitä. Kirjanpitäjällä on kokemusta kolmesta joukkorahoituksen muodosta eli osakepohjaisesta, lainapohjaisesta ja

tuotepohjaisesta. Kirjanpitäjä on myös törmännyt lahjoitusmuotoiseen joukkorahoitukseen, mutta ei ole itse työskennellyt sen parissa. Joukkorahoituksen välittäjä on törmännyt kaikkiin joukkorahoituksen muotoihin.

Joukkorahoituksen lainsäädäntö

Joukkorahoituslaki on sekä tilintarkastajalle, kirjanpitäjälle ja joukkorahoituksen välittäjälle tuttu, mutta kaikkien mielestä se ei ole niinkään vaikuttanut heidän työhönsä. Tilintarkastajan mukaan joukkorahoitus on samanlainen rahoitusmuoto kuin mikä tahansa muukin, eikä se sinällään tuo työhön mitään lisää. Joukkorahoitus rahoitusmuotona on kirjanpidon kannalta melko yksiselitteinen, joka tekee tilintarkastajan työstä myös kohtuullisen selkeää. Osakepohjaisessa joukkorahoituksessa tulee huomioida osakeanteihin liittyvät järjestelyt ja lainapohjaisessa vahvistuksiin liittyvät seikat sekä se, kuinka varaudutaan tuleviin tuottoihin. Rahoitusmuoto vaikuttaa tehtäviin tarkastustoimenpiteisiin.

Kirjanpitäjän mukaan joukkorahoituslaki on tullut esiin haettaessa rahoitusta välittäjien kautta tietosuojatarpeiden lisääntymisen muodossa. Laki on tuonut jämäkkyyttä siihen, että kirjanpitokin tulisi pohjautua selkeisiin rekistereihin. Vaatimukset näiden asioiden keräämisestä ja kirjaamisesta ovat kuitenkin olleet olemassa jo ennen joukkorahoituslakia, joten laki ei sinänsä ole tuonut mitään uutta.

Joukkorahoituslaki ei käsittele ollenkaan vastikepohjaista eikä lahjoituspohjaista joukkorahoitusta, joten tämän vuoksi laki ei ole juurikaan vaikuttanut välityspalvelun työhön. Välityspalvelu on kuitenkin kiinnostunut myös osakepohjaisesta joukkorahoituksesta, mutta säätely on sen verran raskasta, ettei se ole kannustanut heitä lähtemään siihen. Joukkorahoituksen välityspalvelun työssä vaikuttaa rahankeräyslaki, kuluttajalaki ja verotukseen liittyvä lainsäädäntö.

Joukkorahoituksen kustannukset

Tilintarkastajan mukaan joukkorahoituksesta aiheutuvia kustannuksia suoraanaisesti ovat transaktiokulut sekä tarvittavat neuvottelukulut esimerkiksi sopimuksia tehtäessä. Kirjanpitäjän mainitsee joukkorahoituksen kustannuksina markkinointi- ja viestintäkulut, alustan välityskulut, tavalliset pankkikulut, lainapohjaisessa korkokustannukset sekä osakepohjaisessa osakeannin rekisteröintimaksut. Joukkorahoituksen välityspalvelu mainitsee kampanjan kuluiksi provision, vastikkeiden tuottamisen ja postituksen sekä markkinointikustannukset. Kyseisellä alustalla on ilmaista yrittäjä ja provisio maksetaan vain, jos kerätty summa saadaan kasaan. Palvelun provisio on seitsemän prosenttia ja transaktiokulut kolme prosenttia. Nämä sisältävät 24 prosentin arvonnalisäveron, jonka kampanjantekijä saa vähentää, mikäli hän on arvonnalisäverollinen toimija.

Tilintarkastajan sekä kirjanpitäjän mukaan kustannukset kirjataan kuluiksi. Tilintarkastajan kuitenkin mainitsee, että lainapohjaisessa joukkorahoituksessa on tullut esiin kirjanpitolain pykälä, jonka mukaan lainannostokulut voidaan aktivoida muina pitkävaikutteisina menoina ja siten kirjata kuluksi sopimuksen ajan perusteella. Kirjanpitäjän mukaan joukkorahoituksessa käytettävän alustan provisio vaikuttaa rahoituskuluissa ja pankin välityspalkkiot voidaan kirjata pankkikuluihin tai rahoituskuluihin. Tilintarkastajan mukaan pankin välityspalkkiot ja joukkorahoituksessa käytettävän alustan provisio kirjataan suoraan kuluksi eli niitä ei aktivoida. Lainojen yhteydessä aktivointi saattaa tulla kyseeseen. Mielenkiintoisena kysymyksenä voi nousta myös tilanne, jossa joukkorahoitushankkeeseen mennään hyvin aikaisessa vaiheessa ennen rahoituksen saamista. Tällöin vaihtoehtona on se, että joko nämä erät kirjataan suoraan kuluksi tai sitten odotetaan ja kerrytetään erää siirtosaamisiin siihen asti, kunnes rahoitus nostetaan. Erät kirjataan kuluksi tai aktivoidaan ja kirjataan kuluksi vaikutusaikanaan.

Joukkorahoituksen tuotot

Tilintarkastajan kokemusten mukaan itse rahoituksesta ei itsestään synny tuottoja. Rahoituksen tuloksena yhtiö saa rahaa, jolla se pystyy toteuttamaan jotakin ja tämä saattaa synnyttää tuottoa lyhyellä tai pitkällä aikajänteellä. Esimerkiksi elokuvien toteutukseen haettavassa joukkorahoituksessa elokuvaliiput ja kaikki muu mainostuotanto on viime kädessä tuottoa. Lähtökohtaisesti

joukkorahoitus ei kuitenkaan tuota mitään vaan se on rahoitusmuoto yhtiön rahantarpeen hoitamiseen. Tuotepohjaisessa joukkorahoituksessa tuottopotentiaalina on ajatus siitä, että tulevaisuudessa mahdollisia tuottoja voidaan jakaa sijoittajien ja yrityksen kesken. Tuotepohjainen joukkorahoitus on tullut tilintarkastajalle vastaan tänä vuonna ja ensimmäiset mahdolliset tuotot odotetaan vuodelle 2018. Välillisesti voidaan sanoa, että joukkorahoitus aikaansaa muitakin tuottoja, kuten työpaikkoja. Suora osoitus siitä, että joukkorahoitus aikaansaa jotakin voi olla haastavaa. Välilliset tuotot ja kustannukset riippuvat hankkeen onnistumisesta. Voidaan kuitenkin miettiä, että välillisesti joukkorahoitus luo työpaikkoja palvelun tarjoajille ja tätä kautta yleistä hyvää koko yhteiskunnalle.

Kirjanpitäjän ja joukkorahoituksen välittäjän mielestä tuottona on ainoastaan oikeat tuotot eli myynti tai lahjoitus vähennettynä kuluilla. Molemmat mainitsevat lisäksi, että joukkorahoitus toimii hyvin myös markkinointivälineensä. Joukkorahoituksen välittäjä mainitsee joukkorahoituksen myös asiakkaiden sitouttajana. Kirjanpitäjän mukaan joukkorahoitus on hyvä keino viestiä ensimmäistä kertaa ja selvittää, onko tuotteella kysyntää ja saadaan myös infoa mahdollisilta asiakkailta.

Tuottojen ja kustannuksien ennustaminen

Kirjanpitäjä ja tilintarkastaja ovat sitä mieltä, että tuottojen ja kustannuksien ennustaminen voi olla haastavaa joukkorahoituskampanjassa. Suurimpana kysymysmerkkinä on koko rahoituksen onnistuminen. Tilintarkastajan mukaan varsinkin aineettomissa kehittämishankkeissa, esimerkiksi it, ohjelmistot ja pelit, tuottojen ennustaminen on vaikeaa. Tuottoja usein hieman yliarvioidaan ja kustannuksia aliarvioidaan, joka on tyypillinen piirre tämän kaltaisille hankkeille. Kirjanpitäjä mainitsee, että monissa kampanjoissa suunnitellaan toteutettavat asiat sen mukaan, kuinka paljon rahaa saadaan. Jos rahaa ei saada tarpeeksi, ne palautetaan ja koko projektia ei lähdetä toteuttamaan. Kirjanpitäjä mainitsee, että kustannuksien ennustaminen on haastavampaa kuin tuottojen. Markkinointiin ja työhön käytettävän resurssien määrän arvioiminen on haastavinta.

Joukkorahoituksen välittäjän mukaan joukkorahoituksen hakijat miettivät vastikkeen arvonmäärityksen itse. Joukkorahoitusta on kahdenlaista. Sellaisia, jossa ihmiset haluavat rahoittaa hyvää projekteja ja ostavat isolla katteella tuotettuja kannatustuotteita. Toisaalta on sellaisia projekteja, joista ihmiset haluavat sijoitukselleen vastiketta eli vastike on tuotteen ennakkomyyntiä. Yleensä tuotteen pitää lisäksi olla halvempi kuin myöhemmin tuleva myyntihinta. Joukkorahoitusta hakevan yrityksen tulee laskea siis itse, että projektin toteutus on kannattavaa. Joukkorahoituksen välittäjän mukaan yrityksille on tärkeämpää saada projekti toteutettua, kun saada siitä suuria voittoja. Jonkin verran palvelussa on törmätty tarinoihin, joissa haetaan 10 000 euroa, mutta saadaankin 100 000 euroa. Tällaiset menestystarinat ovat kuitenkin harvinaista. Vastikepohjaisessa joukkorahoitusta tuotteille tietenkin asetetaan jokin kate, millä sitä myydään.

Joukkorahoituksen verotus

Tilintarkastaja ja kirjanpitäjä eivät ole törmänneet verotukseen liittyviin ongelmiin. Tilintarkastajan mukaan verotuksellisia kysymyksiä voi nousta esiin siinä vaiheessa, kun tuottoja alkaa tulla. Tähän mennessä lainapohjaisessa joukkorahoituksessa korkokulut ovat olleet vähennyskelpoisia. Voitonjakosopimus voi olla sellainen asia, johon verottaja kiinnittää huomiota. Kirjanpitäjän mukaan arvonlisäveroprosentit ovat selkeitä ja tulevat suoraan tuotteista, joita myydään. Lahjoituspohjaisessa joukkorahoituksessa taas tulee olla rahanke- räyslupa.

Joukkorahoituksen välittäjä on törmännyt verotukseen liittyviin ongelmiin, jotka liittyvät siihen, että ihmiset, jotka eivät ole toimineet yrittäjinä toteuttavat kampanjan ja yhtäkkiä joutuvat tietämään elinkeinonharjoittajan erilaisista säännöistä ja verotuksesta. Heidän pitää tietää arvonlisäverovelvollisuuden rajat, tietää tuotteiden arvonlisävero-osuus ja osata maksaa verot. Moni ei myöskään ole ennen ollut palkanmaksajana. Rahoituksen tullessa tilille, sitä ei voi suoraan laittaa omalle tilille, vaan se tulee maksaa palkkana ja huomioida sivukulut ja verot. Joukkorahoituksen hakijoiden tulee ymmärtää, että arvonlisävero pitää lisätä hintoihin rahantarvetta laskiessaan. Ongelmaksi voi myös tulla se, jos yritys kerää yli 10 000 euroa vuodessa niin sanotusti vahingossa. Tällöin heistä tulee arvonlisäverovelvollisia ja heidän pitää kerätä keskimäärin

24 prosenttia enemmän rahaa. Joukkorahoituksen hakijan tulee hakeutua arvonlisäverovelvolliseksi, perustaa arvonlisäverotili sekä osata vähentää projektiin kohdistuvien kulujen verot. Asiat eivät sinällään vaikeita ole, mutta jos niistä ei ole aikaisemmin kuullutkaan, voi ne tuntua vaikeilta.

Joukkorahoituksen taloudenhoito

Tilintarkastajan mukaan joukkorahoitus on vielä niin nuori rahoitusmuoto, että kaikki vielä hieman kuulostelevat miten asiat muokkaantuvat. Joukkorahoituksen talouden hoidon näkökulmasta suurimpana ongelmana on ehkä se, että rahaa kerätään suurelta yleisöltä. Suurin haaste voi tulla viranomaisvalvonnan kanssa, jos finanssivalvonta alkaa vaatia enemmän asioita. Tämä tuo haasteita yrityksille, jotka eivät ole tottuneet toimimaan finanssivalvonnan kanssa ja suorittamaan erilaisia raportointivelvoitteita. Ongelmina voi myös nousta mahdollinen rahanpesun riski, jos yksityistahoilta saadaan suurempia summia.

Kirjanpitäjä painottaa talouden hoidossa selkeiden rekistereiden ylläpitämistä tietojen hallinnoimiseen. Koska kyseessä on suuret massat, on rekisterien oltava kunnossa. Osakepohjaisessa joukkorahoituksessa uusia osakkaita saatava tulla suuri määrä, joten kunnan rekisterien olemassaolo ja hallinnointi ovat tärkeää. Lainapohjaisessa joukkorahoituksessa laina pitää tietenkin maksaa takaisin, ja tässä täytyy huomioida esimerkiksi se, mille tileille lyhennykset maksetaan ja miten lähdeveron kanssa toimitaan.

Joukkorahoituksen välittäjän mainitsee taloudenhoidon ongelmana vastikkeiden lähettämisen rahoittajille. Välityspalvelussa ei ole tapahtunut tällaista montaa kertaa, mutta joskus ihmiset eivät osaa olla vastuullisia ja toimittaa vastikkeita perille. Joukkorahoituksen hakijat tekevät sopimuksen myydessään vastikkeita ja heidän pitää noudattaa kuluttajansuojalakia. Taloudenhoidossa tulee myös huomioida verot, palkanmaksu ja muut tämänkaltaiset kulut. Palvelussa on jonkin verran rahoituksen hakijoina taiteilijoita, jotka ovat tottuneet saamaan apurahaa. Joukkorahoitusta haettaessa täytyy ymmärtää, että myydessä tuotteita raha ei ole suoraan hakijan, vaan siihen tulee ottaa huomioon palkanmaksuun liittyvät sivukulut rahan tarvetta suunniteltaessa. Joukkorahoit-

tuksen välittäjä tarjoaa ohjeet joukkorahoituksen hakuprosessiin ja he neuvovat hakijoita tarpeen mukaan perusasioissa tai ohjaavat kääntymään verottajan puoleen.

Joukkorahoituksen hallinnolliset seikat

Kirjanpitäjän ja tilintarkastajan mukaan joukkorahoitushankkeen hallinnollisissa asioissa täytyy ottaa huomioon se, että päätökset lainojen ottamisesta täytyy olla olemassa. Yrityksellä tulee olla yhtiökokouksen päätös tai hallituksen päätös, mikäli hallituksella on valtuutukset laina-asioihin. Kirjanpitäjän mukaan osakepohjaisissa kampanjoissa tulee olla päätös osakeannin toteutuksesta. Vaikka tilintarkastajalla ei ole omakohtaista kokemusta osakepohjaisesta joukkorahoituksesta, hän mainitsee, että osakassopimuksissa tulee monenlaista pohdittavaa, varsinkin kun joukkorahoitusta hakee yhtiöt, joilla on kohtuullisen rajattu määrä osakkeen omistajia.

Kirjanpitäjä mainitsee jälkihallinnollisia prosesseja eli muun muassa vastikkeiden, osakekirjojen ja muun luvatus informaation lähettäminen ihmisille. Velkakirjat tulisi toimittaa alkuperäisinä allekirjoituksineen. Osakeannit täytyy myös rekisteröidä. Lainapohjaisessa joukkorahoituksessa suurin hallinnointi liittyy lainojen takaisinmaksuun kerralla tai osissa. Rekisterien tulee olla ajan tasalla, jotta esimerkiksi lainaerät maksetaan oikeille tileille. Tilintarkastajan mukaan koko projektin seuraaminen ja ylläpitäminen kuuluvat hallinnollisiin tehtäviin. Lisäksi koronmaksut ja mahdollisesti niistä suoritettavat ennakonpidätykset kuuluvat hallinointiin.

Joukkorahoituksen välittäjän mukaan hallinnollisina asioina tulee huomioida arvonlisäverotus, verotus ja palkanmaksu. Vastikepohjaisessa joukkorahoituksessa on pidettävä kirjaa mitä on myyty ja kenelle, jotta oikeat tuotteet voidaan toimittaa oikeisiin osoitteisiin. Hallinnollisten asioiden hoidossa on suuri ero siinä, onko hakijalla kokemusta yrittäjyydestä ja meneekö asiat kirjanpitäjän kautta. Jos hakija on yksityishenkilö, kaikki on usein ihan uutta.

Ohjesääntö joukkorahoitusta hakevalle yritykselle

Tilintarkastajan ohjesääntö joukkorahoitusta hakevalle yritykselle on se, että sopimusehdot kannattaa lukea huolellisesti läpi, sekä katsoa, onko rahan hinta järkevällä tasolla. Kirjanpitäjä painottaa, että viestinnän materiaalit sekä suunnitelma tulee olla tehtynä etukäteen ennen kampanjan aloittamista. Kampanjan kesto tulee olla tiukka, noin kuukauden tai puolentoista kuukauden mittainen. Oman verkoston etsiminen etukäteen ja sopiminen informaation levittämisestä on tärkeää. Kampanjan materiaali tulisi olla monipuolista ja laadukasta: kuvia, videoita ja tekstiä. Kampanjassa olisi hyvä olla taloudellinen osio, jossa kerrotaan budjetti, taloudellinen tilanne sekä pohditaan mahdollisia riskejä. Joukkorahoituksen hakijan tulisi tutustua joukkorahoituslakiin ja joukkorahoitusasetukseen, joka määrittää mitä tietoa yrityksen pitää antaa. Asetuksen lukeminen ja sen kautta tekeminen on tärkeää ja auttaa hakijaa hahmottamaan mitä ihmisille tulee kertoa kampanjassa. Joukkorahoituskampanjassa tulee olla lisäksi kärsivällinen ja informaatiota tulee levittää koko ajan. Omaan kampanjaan tulee uskoa koko ajan ja viimeisiin päiviin kannattaa varata aikaa.

Joukkorahoituksen välittäjän ohjesääntönä on, että joukkorahoitusta hakiessa kaikkein tärkeintä on kampanjointi, sen markkinointi ja itsensä likoon laittaminen. Taloudenhoidon näkökulmasta tulee laskea haettava summa tarkkaan, jottei aliarvioi rahan tarvetta. Joukkorahoitusta haettaessa työtä joutuu tekemään todella paljon rahoituksen eteen. Rahoittajat täytyy kontaktoida ja pyytää ihmisiä rahoittamaan kampanjaa.

6.2 Verohallinto

Verohallinnossa on käsitelty kaikkia joukkorahoituksen muotoja. Verohallinnon haastattelun vastaukset ovat yksittäisen virkailija tulkintoja tilanteesta, eikä niitä tule pitää Verohallinnon yleisenä linjauksena. Virkailija on ottanut kantaa ainoastaan arvonlisäverotusta koskeviin kysymyksiin.

Verohallinto ei ole julkaissut syventävää ohjetta joukkorahoituksen arvonlisäverokäsittelystä, joten yleistä linjaa ei ole vielä muodostunut. EU:n arvonlisäverokomitea on laatinut yksityiskohtaiset perustelut aiheesta, mutta kannanotot eivät sido jäsenvaltioita vaan antavat tulkintasuosituksia. Suomessa sovellettava tulkinta vastaa hyvin pitkälti arvonlisäverokomitean tulkintaa.

Lahjoituspohjainen joukkorahoitus on lähtökohtaisesti vastikkeetonta arvonlisäverotuksen soveltamisalaan kuulumatonta toimintaa. Lainapohjainen joukkorahoitus on taas lähtökohtaisesti arvonlisäverotonta rahoituspalvelun myyntiä. Vastikepohjaisessa joukkorahoituksessa on pääsääntöisesti verovelvollisuus. Saatu rahoitus on arvonlisäverollista tuloa, jos rahoituksella ja sitä vastaan luovutetulla tavaralla tai palvelulla on suora ja välitön yhteys. Tilannetta tulee tarkastella tapauskohtaisesti, jos luovutetulla tavaralla tai palvelulla on vain symbolinen arvo. Sijoituspohjaisesta joukkorahoituksesta saatu tulo voi olla arvonlisäverollista tuloa, ellei vastike ole verosta vapautettua rahoituspalvelua. Arvonlisäverollista tuloa ovat esimerkiksi rahoituksen vastikkeena saavat immateriaalioikeudet.

Myynnistä suoritettavan veron peruste on vastike ilman veron osuutta. Vastikkeella tarkoitetaan myyjän ja ostajan väliseen sopimukseen perustuvaa hintaa, joka sisältää kaikki hinnannlisät. Tässä tulee arvioida myös muun muassa se, onko vastikkeella suora ja välitön yhteys luovutettuun tavarahan tai palveluun, onko ostaja-rahoittaja elinkeinonharjoittaja vai kuluttaja sekä mikä on tavarahan tai palvelun myyntimaa.

Arvonlisäveroprosentti määräytyy myytävän tavarahan tai palvelun mukaan. Arvonlisäverotuksessa noudatetaan pääsääntöisesti suoriteperiaatetta, eli vero on tilitettävä siltä kuukaudelta, jonka aikana tavara on toimitettu tai palvelu suoritettu. Vähennykset tehdään siltä kuukaudelta, jonka aikana tavara tai palvelu on vastaanotettu. Tilikauden aikana myynnit ja ostot voidaan kuitenkin kohdistaa laskutuskuukaudelle. Jos näin tehdään, suoriteperustetta on kuitenkin noudatettava tilikausikohtaisesti. Ennakkomaksuihin eli maksuihin, jotka erääntyvät maksettavaksi ennen tavarahan toimittamista tai palvelun suorittamista, sovelletaan maksuperiaatetta. Saaja tilittää ja maksaja vähentää veron siltä kuukaudelta, jonka aikana ennakkomaksu on maksettu.

Verotuskäytännössä toistaiseksi useimmin esiintynyt joukkorahoituksen muoto on ollut tuotepohjainen joukkorahoitus eli tavarakauppa. Lähtökohtana kyseisissä tilanteissa on ollut ennakkomaksujen arvonlisäverollisuus. Vientimyynti voi olla veroton ainoastaan silloin, kun myyjällä on näyttöä verottoman viennin edellytysten täyttymisestä. Ennakkomaksuvaiheessa näyttöä ei useinkaan

vielä ole. Lähtökohtaisesti jos ennakkomaksun ei voida näyttää liittyvän vientimyyntiin, tulisi ennakkomaksu käsitellä arvonlisäverollisena myyntinä, joka korjataan verottomaksi vienniksi, jos ja kun tavara valmistuu ja toimitetaan Suomesta EU:n ulkopuolelle. Veroton ennakkomaksu voi tulla kyseeseen esimerkiksi, jos ostaja-rahoittaja on EU-alueen ulkopuolelta, jolloin valmiin tuotteen myynti on vientiä tai jos ostaja-rahoittaja on kuluttaja toisesta EU-maasta ja ennakkomaksujen määrä ylittää kyseisen maan kaukomyyntirajan.

Verotuksessa vähennysoikeuden keskeisenä edellytyksenä on, että hankinta tapahtuu yrityksen verollista liiketoimintaa varten. Vähennysoikeus koskee pääsääntöisesti sellaisia hankintoja, joilla on suora ja välitön yhteys verotettavaan liiketoimintaan. Lisäksi vähennysoikeus on hankinnoista, joilla ei ole suoraa ja välitöntä yhteyttä tiettyyn liiketoimeen vaan jotka palvelevat verovelvollisen liiketoimintaa yleisemmällä tasolla, eli niin sanotuista yleiskuluista. Verohallinnon ohjeen (A80/200/2015) mukaan arvopapereiden myyntiin suoraan ja välittömästi kohdistuvien hankintojen arvonlisävero ei ole vähennyskelpoinen. Rahoituspalvelujen myyntiä varten tapahtuvat hankinnat eivät myöskään oikeuta vähennykseen. Joukkorahoituksen järjestämiseen liittyvien kustannusten vähennyskelpoisuutta arvioidaan arvonlisäverotuksen vähennysoikeutta koskevien yleisten edellytysten mukaan.

Joukkorahoituksen verotuksessa kannattaa varmistua siitä, onko kyseessä arvonlisäverollinen vai verosta vapautettu tavaran tai palvelun myynti. Lisäksi tulee varmistua, onko saadulla vastikkeella suora ja välitön yhteys luovutettuun tavarahan tai palveluun. Huomio tulee myös kiinnittää siihen, onko ostaja-rahoittaja elinkeinonharjoittaja vai kuluttaja ja mikä on tavaran tai palvelun myyntimaa.

6.3 Joukkorahoitusta hakenut yritys

Tässä luvussa on käytetty dokumenttianalyysiä Abronite Oy:n yrittäjän Mikko Ikolan blogi-kirjoituksen pohjalta. Kirjoitus on saatavissa osoitteesta:

<http://www.mikkoikola.com/blog/2016/1/17/ambronite-crowdfunding-how-we-raised-100000-on-indiegogo>. Abronite Oy haki Indiegogo välityssivuston

kautta vastikepohjaista joukkorahoitusta vuonna 2014. Yritys tavoitteli 50 000

dollaria, mutta saikin rahoitusta 102 824 dollaria yhteensä 829 sijoittajan toimesta. Kampanjan kesto oli 60 päivää. Kampanjasta tuli suosituin ruokatuotteiden kampanja Indiegogo-alustan historiassa.

Mikko Ikola mainitsee blogi-kirjoituksessaan monia erilaisia kustannuksia. Onnistunut joukkorahoituskampanja on enemmän aikaa vievää kuin voisi kuvitella ja kampanja tuottaa usein vähän voittoa työmäärään nähden. Abronite Oy käytti joukkorahoituskampanjaan ulkopuolista työvoimaa muun muassa videon tekoon sekä median kontaktoimiseen. Kustannuksissa tulee huomioida myös annetut alennukset, tuotetestaus sekä hallinnointiin tarvittavat ohjelmistot.

Raha ei tule vain kampanjan julkistamisen myötä. Kampanjaa tulisi valmistella ainakin kuusi kuukautta. Abronite Oy käytti yhdeksän kuukautta valmisteluun ennen kampanjan julkistamista. Se alkoi rakentaa sosiaalisen median kanaviaan vuosi ennen kampanjan alkua. Kun brändi ja visuaalinen ilme ovat kunnossa, tuotteen voi julkaista verkkosivuilla ja sosiaalisessa mediassa ennen varsinaisen kampanjan julkistamista. Yksinkertainen sivusto riittää, jossa kerrotaan yrityksen tarina ja kerätään kiinnostuneiden yhteystietoja. Yhteystietojen saantia voi vauhdittaa antamalla ensimmäisten päivien aikana alennusta ja lupaamalla tiedottaa kampanjan julkistamisajankohdasta. Työryhmä kontaktoi ennen kampanjan alkua omat verkostonsa ja pyysivät heitä jakamaan informaatiota omissa kanavissaan.

Yhteydenotot toimittajiin on aliarvostettua ja usein väärin ymmärretty asia. Toimittajille on hyvä lähettää näytekappaleita, jotta he innostuvat kertomaan tuotteesta. Tuhannet toimittajat etsivät koko ajan mielenkiintoisia uutisjuttuja. On erittäin tärkeää ottaa heihin yhteyttä ja kertoa omasta kampanjastaan. Yhteydenotot toimittajiin kannattaa tehdä mahdollisimman yksilöllisesti, jotta he kiinnostuvat uutisideastasi. Kontaktointiin kannattaa käyttää paljon aikaa ja ottaa yhteyttä mahdollisimman moneen toimittajaan. Tähän voi olla hyvä palkata asiantuntevaa apua. Abronite Oy käytti ulkopuolista apua kahden kuukauden ajan.

Kampanjan ensimmäisten päivien aikana aikaa kuluu kyselyihin vastaamiseen. Abronite Oy antoi kampanjansa ensimmäisen 48 tunnin aikana tilaajille

alennusta tuotteista. Abronite Oy halusi saada asiakaspalautetta tuotteesta ja he lähettivät tuotenäytteitä 50 tukijalle, joita he haastattelivat vastineeksi. Näin he saivat tietoa käyttäjistä ja heidän mieltymyksistään. Tiedon avulla lopullista tuotetta voitiin kehittää paremmaksi. Tilauksien hallinnointi pelkästään Excelin avulla voi olla haastavaa, varsinkin jos toimituksia on satoja. Hyödyksi voi käyttää erilaisia ohjelmia, kuten Backerkit.

Onnistunut kampanja tuo julkisuutta, asiakkaita ja yhteisöllisyyttä. Tunnetta-
vuus ja julkisuusarvo auttavat rahoituksen saamisessa myös tulevaisuudessa. Myöhemmin Abronite Oy keräsi 600 000 dollaria lisärahoitusta.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä luvussa esitellään tutkimuksesta syntyneet johtopäätökset. Luvun toinen alaluku käsittelee tutkimuksen luotettavuutta teoriassa sekä tämän opin-
näytetyön kannalta.

7.1 Johtopäätökset

Joukkorahoitusta kerättiin vuonna 2016 yhteensä 153 miljoonaa euroa ja vuonna 2015 yhteensä 70,5 miljoonaa euroa. Joukkorahoitusmarkkinat ovat siis yli kaksinkertaistuneet Suomessa viime vuosien aikana. Finanssikriisin myötä pankkirahoitus tiukentui ja joukkorahoitus on noussut vaihtoehtona yrityksen rahoitusratkaisuihin. Joukkorahoitus on merkki digitalisaatiosta rahoitusmarkkinoilla. Joukkorahoitusta säädellään muun muassa joukkorahoituslain avulla. Sääntely monipuolistaa ja kasvattaa toimialaa. Joukkorahoitusta ha-
kevien yritysten sekä sijoittajien tulisi olla tietoisia rahoitusmuodon keskeisistä oikeuksista ja velvollisuuksista. (Ekholm 2017.)

Tutkimusaineisto kerättiin toisiinsa nähden hyvin erilaisilta tahoilta, jotka ajat-
televat joukkorahoitusta oman työnsä tuoman näkökulman kautta. Tämän vuoksi vastaukset olivat hyvin erilaisia, vaikkakin pieniä yhteneväisyyksiä löy-
tyi. Joukkorahoitus on myös nuori rahoitusmuoto ja sen vuoksi Suomessa ei ole vielä kauheasti kokemuksia erilaisista kampanjoista.

Joukkorahoituksessa syntyvät kirjaukset ovat itse rahoitus, tuotot ja kulut. Nämä taas ovat hyvin kampanjakohtaisia, vaikka tietyt asiat ovat kaikille samat, kuten alustan välityspalkkio ja pankkikulut. Joukkorahoitusmuoto vaikuttaa myös paljon syntyviin tuottoihin ja kuluihin. Joukkorahoituskampanja vaatii järjestelmällisyyttä ja huolellisuutta. Taloudenhoidon kannalta tärkeää on pitää rekisterit kunnossa ja ajan tasalla. Verotuksellisissa asioissa kannattaa käyttää taloushallinnon ammattilaisen apua.

Joukkorahoituksesta syntyy kustannuksia eri tavalla kuin perinteisestä pankkilainasta. Yllättävintä voi olla työn määrä. Kampanjaa tulee valmistella pitkään, eikä työ lopu rahan tullessa pankkitilille. Joukkorahoitus sitouttaa työvoimaa pidemmälle aikavälille.

Lainsäädäntö

Joukkorahoituslaki käsittelee vain osaa joukkorahoituksiin liittyviä ongelmia, sillä se käsittelee vain sijoitusmuotoista ja lainamuotoista joukkorahoitusta. Suomessa ennakkomyynti joukkorahoitusaloilla on osittain epävarmaa rahankeräyslain ja viranomaisten linjauksien takia. (Larsen 2016.) Joukkorahoituksessa vaikuttaa monet eri lait, joten joukkorahoituslaki ei yksin ole tuonut paljoa muutoksia. Se on kuitenkin tuonut jämäkkyyttä tietosuojatarpeisiin, vaikka nämäkin ovat olleet olemassa jo ennen joukkorahoituslakia.

Joukkorahoituslaissa välittäjän toimilupavaatimuksen tilalle on tullut rekisteröitymismenettely. Tämä edistää yrityksiä tulemista markkinoille, kun menettely on hallinnollisesti kevyempää sekä prosessina halvempaa. Toimiluvan saaminen edellyttää asianajotoimiston apua sekä alkupääomaa. (Ekholm 2017.) Joukkorahoituslaki vaikuttaa eniten joukkorahoituksen välittäjien toimintaan ja uusien toimijoiden syntyymiseen.

Joukkorahoituksen tuotot ja kustannukset

Joukkorahoituksesta syntyy paljon erilaisia kustannuksia, joita yrittäjä ei välttämättä osaa arvioida. Luvussa 3.1 ja 3.2 kerrotaan joukkorahoituksesta syntyviä tuottoja ja kustannuksia. Kustannuksiin lukeutuu kehittämismenot, patentti

ja asianajajakulut, työntekijäkustannukset, vastikkeesta aiheutuvat kustannukset, alustan provisio ja transaktiokulut sekä kurssierot. Tuottoina mainitaan itse rahoitus, työpaikat, sijoittaminen ja vaikuttaminen, markkinointi sekä joukkorahoitus siltarahoituksena. Tutkimuksessa nousi esiin tuotepohjaisessa joukkorahoituksessa tuotteiden myynti alennuksella ja ilmaisten näytteiden lähettäminen medialle. Tämä vie myös lisää työtunteja, kun joku huolehtii asiakasrekisteristä ja siitä, kenelle tuote on myyty alennuksella ja kenelle ei. Näytteiden postitus ja median yhteystietojen hallinnointi vievät myös työaika. Kampanjan vaatima työn määrä kokonaisuutena saattaa tulla monille yllätyksenä.

Haastateltavat näkivät tuotot ja kustannukset oman työnsä tuomasta näkökulmasta. Tuottoihin vaikuttaa siis se, ajatteleeko joukkorahoitusta pelkästään rahoitusmuotona vai pidempänä projektina. Menestystarinoita on vielä hyvin harvassa, eikä niistä ole juurikaan kokemusta.

Kustannukset ja tuotot tulee kirjata oikealle tilikaudelle ja oikean määräisinä. Menot kirjataan tuotannon tekijän vastaanottamisen perusteella ja tulot suoritteiden luovuttamisen perusteella. Vaihtoehtoinen tapa on kirjata laskuperusteisesti tai maksuperusteisesti, mutta tällöin ostovelkoja ja myyntisaamisia tulee selvittää jatkuvasti. (Kirjanpitolaki 3. §.) Joukkorahoituksen kulujen ja tuottojen kirjaaminen on melko yksiselitteistä. Kulut kirjataan suoraan kuluiksi ja joukkorahoituksen kautta saatu rahoitus on muodostaan riippuen joko yrityksen lainaa tai tuotteiden tai osakkeiden myyntiä. Lainapohjaisessa joukkorahoituksessa on tullut esiin se, että lainannostokulut voitaisiin aktivoida ja jaksottaa lainannostoajalle. Epäselviä tilanteita voi tulla myös silloin, jos joukkorahoitushankkeeseen mennään hyvin aikaisessa vaiheessa ennen rahoituksen saamista. Kuluja voidaan kerryttää siirtosaamisiin siihen asti, kun rahoitus nostetaan, tai sitten kirjata suoraan kuluksi ilman aktivointia.

Verotus

Maksettavan veron määrä muodostuu myynneistä suoritettavan veron ja vähennettävän eli ostojen veron erotuksesta. Kirjanpidossa arvonlisäveroluokille on omat tilinsä ostoissa ja myynneissä. Arvonlisävero tilitetään yleensä kuukausittain. (Jormakka ym. 2015, 85-88.)

Tilintarkastaja ja kirjanpitäjä eivät olleet törmänneet verotukseen liittyviin ongelmiin. Syy voi olla se, että he ovat taloushallinnon ammattilaisia ja osaavat asiat. Joukkorahoituksen välittäjä taas näki asian ihmisläheisemmin eli kun tavallinen ihminen hakee rahoitusta ilman yrittäjäkokemusta. Tällöin pitää olla tietoinen elinkeinoelämän säännöistä, kuten arvonlisäverovelvollisuus ja palkanmaksu. Ongelmana voi nousta myös se, jos yritys kerääkin vahingossa arvonlisäverovelvollisuuden rajan ylittävän summan ja joutuu yhtäkkiä huomioimaan veron osuuden budjetissaan. Mahdollisia verotuksellisia kysymyksiä voi nousta voitonjakosopimuksesta tai kun tuottoja aletaan kirjata kuluiksi.

Verohallinto otti kantaa ainoastaan arvonlisäveroasioihin joukkorahoituksesta. Lainapohjainen joukkorahoitus on lähtökohtaisesti arvonlisäverotonta rahoituspalvelun myyntiä ja tuotepohjainen joukkorahoitus verovelvollista myyntiä. Osakepohjaisessa joukkorahoituksessa tulo voi olla arvonlisäverovelvollista tuloa, jollei vastike ole verosta vapautettua rahoituspalvelua.

Arvonlisävero maksetaan pääsääntöisesti siltä kuukaudelta, jonka aikana tavara on toimitettu tai palvelu suoritettu ja vähennykset tehdään tavaran tai palvelun vastaanottokuukautena. Tilikauden aikana myynnit ja ostot voidaan kuitenkin kohdistaa laskutuskuukaudelle. Tuotepohjaisessa joukkorahoituksessa arvonlisäveron tilitys ja vähennykset tehdään maksuperiaatteella eli siltä kuukaudelta, jonka aikana ennakkomaksu on maksettu.

Joukkorahoituksessa ennakkomyynti ulkomaille ei ole automaattisesti vientimyyntiä vaan se tulisi käsitellä arvonlisäverollisena myyntinä, jos myyjällä ei ole näyttöä verottoman viennin edellytysten täyttymisestä. Tämän voi korjata verottomaksi vienniksi sitten kun tavara valmistuu ja se toimitetaan Suomesta EU:n ulkopuolelle. Ennakkomaksu voi olla verotonta esimerkiksi silloin, jos ostaja-rahoittaja on EU-alueen ulkopuolelta, jolloin valmiin tuotteen myynti on vientiä tai jos ostaja-rahoittaja on kuluttaja toisesta EU-maasta ja ennakkomaksujen määrä ylittää kyseisen maan kaukomyyntirajan.

Joukkorahoitusta hakevan tahon tulisi varmistua arvonlisäverovelvollisuudesta ja siitä onko vastikkeella suora ja välitön yhteys luovutettuun tavarahan tai

palveluun. Verotukseen vaikuttaa myös se, onko ostaja-rahoittaja yritys vai kuluttaja, ja mikä on vastikkeen myyntimaa.

Taloudenhoito

Joukkorahoitus on nuori rahoitusmuoto ja sen vuoksi yhteneviä käytäntöjä ei ole ehtinyt muodostumaan. Tutkimuksessa nousi esiin joukkorahoituksen ongelmana se, että rahaa kerätään suurelta yleisöltä. Rahoittaja-ostajien rekistereitä tulee ylläpitää ja päivittää. Taloudenhoidon kulmakivenä onkin erilaisten rekisterien hallinnointi, sillä suurten massojen ollessa kyseessä, on rekisterien oltava kunnossa. Tähän on olemassa erilaisia ohjelmia apuvälineeksi, jotka voivat toimia perinteistä Exceliä paremmin.

Joukkorahoituksen tulevaisuuden haasteena voi olla finanssivalvonnan puuttuminen asioihin vielä enemmän. Tämä on haaste lähinnä yrityksille, jotka eivät ole tottuneet raportointivelvollisuuteen. Joukkorahoituksessa on esillä myös rahanpesuriski, mutta riski ei ole sen suurempi Suomessa kuin muuallaakaan. Aktiivisesti joukkorahoituskampanjoita seuraavat kansalaiset toimivat valvojina viranomaisten sääntelyä tehokkaammin ja pystyvät paljastamaan väärinkäytökset (Larsen 2016).

Taloudenhoitoon liittyy oleellisesti myös se, että ostajarahojajille tulee lähettää luvatut asiat, oli ne sitten konkreettinen vastike, osakekirja tai muuta informaatiota. Rekisterien hallinnointi on tässä äärettömän tärkeää, jotta oikeille ihmisille lähetetään oikeat asiat. Joukkorahoituksessa tulee huomioida myös yrityksille oleelliset asiat, kuten arvonlisäverotus, verotus ja palkanmaksu.

Osakepohjaisen joukkorahoituksen myötä osakkeen omistajien lukumäärä nousee ja muuttaa yrityksen rakennetta. Yrityksen tulee käydä läpi pääomarakennetta ja monia hallinnollisia kysymyksiä ennen rahoituksen hakemista. (Gelfond & Foti 2012.) Joukkorahoitus lähtee liikkeelle päätöksestä rahoituksen hakemiseen. Yrityksellä tulee olla päättävän ja laina-asioihin valtuutetun elimen päätös asiasta. Osakepohjaisessa joukkorahoituksessa tulee olla myös päätös osakeannin toteutuksesta. Osakassopimus tulee myös olla olemassa ja huomioida osakkaiden määrän nousu. Joukkorahoituskampanjan onnistuttua tulee muistaa osakeantien rekisteröinti.

7.2 Luotettavuuden arviointi

Luotettavuus voidaan saavuttaa suunnitelmallisuudella ja paneutumisella laadunvalvontaan. Luotettavuus tulee ottaa huomioon jo tutkimuksen suunnittelu- vaiheessa. Ihmisten käyttäytymistä, toimintaa tai ajattelua tukittaessa tutkimustilanteet eivät ole toistettavissa, sillä ympäristö muuttuu ja tapahtuu oppimista. Tämän vuoksi riskien hallinta voi olla vaikeaa. (Kananen 2014, 145-147.)

Tutkimuksissa pyritään välttämään virheitä, joten yksittäisen tutkimuksen luotettavuutta on arvioitava. Tutkimusmenetelmien luotettavuutta käsitellään usein validiteetin ja reliabiliteetin avulla. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 101-103.) Reliabiliteettia ja validiteettia voidaan soveltaa osittain laadulliseen tutkimukseen, mutta olennaista on tarkastella uskottavuutta ja luotettavuutta. Tutkimusprosessin aikana tulee tarkastella tutkimuksen luotettavuutta, tasoa sekä johtopäätöksen oikeellisuutta. Laadullisen tutkimuksen tulokset tulee olla harjittuja ja aineiston keruumenetelmän tulee olla tarkoitukseen sopiva. Käsitteiden tulee olla sopivia aineisto sisältöihin ja tutkimusongelmaan. Laadullisen tutkimuksen luotettavuuteen liittyy myös yleistettävyyttä tai siirrettävyyttä. Tutkimuksen tulokset tulee olla siis siirrettävissä tai yleistettävissä muissakin kohteissa tai tilanteissa. (Tutkimuksen toteuttaminen 2010.)

Laadullisessa tutkimuksessa lähtökohtana tulee olla tutkijan avoin subjektiivisuus. Tutkijan tulee tiedostaa, että hän on tutkimuksensa keskeinen tutkimusväline. Pääasiallinen luotettavuuden kriteeri on siis tutkija itse. Luotettavuuden arviointia tulee perustella koko tutkimusprosessin ajalta. Laadullisen tutkimuksen raportissa tutkija kertoo yksityiskohtaisesti eri prosessin vaiheista. Tutkimuksen tulee olla uskottava eli tutkijan on tarkistettava, että hänen käsityksensä ja tulkintansa vastaavat tutkittavien käsityksiä. Tulosten siirrettävyys tulee myös olla mahdollista tietyin ehdoin. Tutkimukseen saadaan varmuutta huomioimalla tutkijan ennako-oletukset. Luotettavuutta lisää myös vahvistuvuus eli tuloksia voidaan tukea vastaavaa ilmiötä tarkastelluista tutkimuksista. (Eskola & Suoranta 2005, 210-212.)

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta voidaan lisätä yksinkertaisilla tavoilla, jotka tulee huomioida alusta lähtien. Riittävä dokumentaatio tuo tutkimukselle uskottavuutta. Kaikki tutkimuksessa tehdyt ratkaisut ja valinnat tulee olla perusteltavissa. Tutkimuksen alkuperäinen aineisto tulee säilyttää, jotta tulosten aitous voidaan varmentaa. Luotettavuutta voidaan myös lisätä aineistotriangulaation avulla eli käyttämällä erimuotoisia ja erilähteisiä aineistoja ja verrata näitä tietoja keskenään. Tuloksien tulisi tukea toisiaan. (Kananen 2014, 152-153.) Käyttämällä erilaisia näkökantoja, aineistotyyppisiä, analyysimenetelmiä tai teorioita, voidaan osoittaa, että saatu tutkimustulos on luotettava ja samaan tulokseen voidaan päästä erilaisilla lähestymiskeinoilla (Tutkimuksen toteuttaminen 2010).

Tämän opinnäytetyön tutkimuksen toteutus, haastattelukysymysten määrittely sekä haastateltavien valinta kuvataan tarkkaan luvussa 5.4. Kuvauksien avulla varmistetaan, että tutkimus on luotettava ja uskottava. Tästä opinnäytetyöstä käy ilmi tutkittava kohde sekä tutkimuksen tarkoitus. Tämän tutkimuksen luotettavuus onnistui mielestäni pääsääntöisesti hyvin. Tekstissä on viitattu lainattuun tietoon ja lähdeluettelo kertoo tiedon alkuperän eli kaikki lähdeluettelon lähteet ovat jäljitettävissä. Lähdeluettelo käytiin läpi ja tarkastettiin, että Internetistä otettujen lähteiden linkit ovat toiminnassa.

Tässä tutkimuksessa käytettiin aineistotyyppinä teoriatietoa, haastatteluja sekä dokumenttianalyysiä. Haastattelut tehtiin hyvin erilaisille tahoille, joten erilaiset näkökulmat tulivat tutkimuksessa hyvin esiin. Tutkimuksen tulokset ovat siis mielestäni yleistettävissä ja siirrettävissä. Jos tutkimus toistettaisiin, samanlaisia asioita nousisi varmasti esiin. Haastattelemalla vielä laajemmin erilaisia tahoja, joilla on erilaista kokemusta joukkorahoituksesta, voitaisiin kuitenkin löytää myös uusia näkökantoja.

Tutkimuksen aineiston haastattelut tehtiin luottamuksellisesti. Haastateltavien nimet ja yritykset jätettiin mainitsematta, jotta anonymiteetti säilyy. Henkilötiedot eivät ole myöskään oleellisia tutkimuksen tulosten kannalta. Haastattelut olivat oikea keino aineiston hankinnassa tutkimuksen tarkoitusta ajatellen. Haastateltavilta kysyttiin lupa haastattelujen nauhoittamista varten. Heille li-

säksi kerrottiin, että aineisto tulee vain tutkijan omaan käyttöön. Tutkimus toteutettiin suunnitelman mukaisesti ja huolella tutkimuksen tavoitteet huomioon ottaen.

Teoriaosuuden hankaluudeksi osoittautui se, että joukkorahoitus on vielä nuori rahoitusmuoto. Joukkorahoituslaki on tullut voimaan vasta syyskuussa 2016. Kaikki aiemmin kirjoitettu materiaali on siis lainsäädännön tiedoiltaan vanhentunutta. Koska tutkimukseni käsittelee joukkorahoitusta Suomessa, en voinut soveltaa ulkomaisia artikkeleita lainsäädännön eroavaisuuden vuoksi. Joukkorahoituksen nuoren iän vuoksi haastateltavilla ei ollut itsellään kokemusta kaikista joukkorahoituksen muodoista ja tilanteista. Sopivien haastateltavien löytäminen oli haastavaa ja eri tahojen tavoittaminen kesäaikaan vielä vaikeampaa. Tutkimuksesta olisi saanut kattavamman tuloksen, jos kohteita olisi ollut vielä enemmän. Tämä olisi vaatinut enemmän aikaa ja työtä. Tähän opinnäytetyöhön tehdyt haastattelut antoivat kuitenkin tarpeeksi materiaalia tutkimuksen toteuttamiseen ja johtopäätöksien tekoa varten. Joukkorahoituksen taloudenhoito on aiheena niin laaja, että tätä tutkimusta voitaisiin vielä jatkaa ja syventää.

Jos tutkimusta lähdetäisiin tekemään uudestaan muutaman vuoden päästä, luulen että tulokset voisivat olla selkeämmät ja yhteneväisemmät. Tämä johtuu joukkorahoituksen nuoresta iästä ja siitä, että rahoitusmuoto on vasta hakemassa paikkaansa ja lopullista muotoaan. Lainsäädäntö ja erilaiset määräykset saattavat myös muuttua tulevaisuudessa ja selkeyttää käytäntöjä.

8 LOPUKSI

Opinnäytetyön teko oli suhteellisen pitkä prosessi, noin kahdeksan kuukautta, joka syvensi korkeakoulun tuomaa osaamistani ja oppimaani. Sain opinnäytetyön aiheen alkuvuodesta, jonka jälkeen työ on kypsynyt pikkuhiljaa lopulliseen muotoonsa. Prosessi lähti käyntiin hieman poikkeuksellisesti, sillä minulla oli aihe, mutta ei toimeksiantajaa. Ensimmäinen haaste oli siis löytää sopiva toimeksiantaja. Soitin läpi muutamia tilitoimistoja, mutta kenelläkään ei ollut kokemusta joukkorahoituksesta, joten he eivät olleet kiinnostuneita lähtemään mukaan. Lopulta keksin taloushallintoliiton, joka lähti projektiin mielellään.

Opinnäytetyön kirjoittaminen alkoi aiheen rajauksesta ja käsiteperustan muodostamisesta. Viitekehys syntyi pikkuhiljaa kevään aikana. Aihe oli sinänsä haastavampi kuin ajattelin, sillä sopivan teorian löytäminen oli yllättävän vaikeaa. Ensimmäinen kuukausi kului siihen, kun luin kaikkea mahdollista tutustuen aiheeseen. Monet materiaalit olivat englannin kielisiä, joten niiden lukeminen läpi oli hitaampaa. Alkuperäinen suunnitelmani oli saada opinnäytetyö valmiiksi jo kevään aikana. Kirjoittaminen ja aiheeseen tutustuminen oli kuitenkin hitaampaa kuin olin ajatellut ja siirsin työn valmistuspäivää elokuun lopulle. Suoritin opintojani sekä työskentelin opinnäytetyötä tehdessäni, joten en pysynyt keskittymään ainoastaan tämän työn tekemiseen.

Sopivia haastateltavia sekä haastattelukysymyksiä pohdin hyvin pitkään. Kysymykset muodostuivat kuitenkin melko helposti viitekehysten pohjalta. Löysin haastateltavat myös melko helposti ja tavoitin melkein kaikki, jotka toivoin mukaan tutkimukseen. Kontaktoin haastateltavat kesäkuun aikana ja sovin haastattelut kesä-heinäkuulle. Kontaktointi ja aikojen sopiminen oli hieman hankalaa loma-aikojen vuosi, mutta sain asiat järjestettyä tavoitteiden mukaisesti. Analysoin tutkimusmateriaalin heinäkuussa. Tutkimus oli itselleni mielekäs ja sitä oli mukava tehdä ja kirjoittaa. Joukkorahoitus on aihealueena hyvin mielenkiintoinen, mutta monille vieras. Oman yrittäjätaustan vuoksi tämä rahoitusmuoto on herättänyt kiinnostukseni jo muutamia vuosia sitten.

Olen melko tyytyväinen tähän opinnäytetyöhön ja sain haluamani asiat tehtyä. Taloushallintoliitto voi käyttää tätä opinnäytetyötä artikkelien tai muiden julkaisuiden materiaalina. Tämä opinnäytetyö osallistuu lisäksi Tili-instituuttisäätiön stipendihakuun. Opinnäytetyöstä on hyötyä joukkorahoituksen parissa työskenteleville, jotka pohtivat tässä työssä käsiteltyjä haasteita. Tämä työ kerää tietoa yhteen monista eri lähteistä ja näin tuo erinomaisen tietopakettin kiinnostuneille. Tutkimuksen aihetta voisi tutkia lisää monelta eri näkökulmalta syventyen esimerkiksi pelkkään lainsäädäntöön tai verotukseen. Joukkorahoituksen yleistymisen myötä uusia tutkittavia seikkoja löytyy varmasti vielä lisää, kun toiminta kehittyy ja vakiintuu entisestään.

LÄHTEET

- Artman, H. 2015. Askelmerkkejä joukkorahoitukseen. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.tekes.fi/globalassets/julkaisut/askelmerkkeja_joukkorahoitukseen.pdf. [viitattu 13.2.2017].
- Christensen, J. 2016. Vastikkeellinen joukkorahoitus. Jonnan *Sound Mind* -albumin joukkorahoituskampanja. Metropolia ammattikorkeakoulu. Musiikin tutkinto-ohjelma. Opinnäytetyö. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/113131/Jonna_Christensen.pdf?sequence=1. [viitattu 22.3.2017].
- Corona Capital. 2016. Oma pääoma vs. vieras pääoma. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://rahoittaja.fi/oma-paaoma-vs-vieras-paaoma>. [viitattu 30.3.2017].
- Dresner, S. 2014. Bloomberg Financial Ser. : Crowdfunding: A guide to raising capital on the Internet. Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons, Inc.
- Ehta raha. 2015. Luomuleipomo Samsara Oy: uuden leipomon joukkorahoituskampanja. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://www.ehtaraha.fi/kampanjat/samsara/>. [viitattu 10.4.2017].
- Ekholm, R. 2017. Joukkorahoitus yleistymässä. Blogi. Saatavissa: <http://www.porssisaatio.fi/blog/2017/05/08/hajauta-myos-joukkorahoitukseen/>. [viitattu 16.8.2017].
- ElonTaito. 2017. Sivutuloja tietokonepelien testajana. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://www.elontaito.com/Home/tuloja-internetin-avulla/81-sivutuloja-tietokonepelien-testajana.html>. [viitattu 28.8.2017].
- Eskola, J. & Suoranta, J. 2005. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Osuuskunta Vastapaino.
- Etula, S. 2015. Osaamista, verkostoja, rahaa - Opas enkelisijoituksen hakemiseen. PDF-dokumentti. Päivitetty 12.5.2015. Saatavissa: http://etula.fi/pdfs/opas_enkelisijoituksen_hakemiseen.pdf. [viitattu 23.3.2017].
- Finanssivalvonta. 2016. Mitä on joukkorahoitus? WWW-dokumentti. Saatavissa: http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/muut_tuotteet/joukkorahoitus/Pages/Default.aspx [viitattu 13.2.2017].
- Freedman, D. & Nutting, M. 2015. Wiley Finance Ser.: Equity Crowdfunding for Investors: A guide to risks, Returns, Regulations, Funding Portals, Due Diligence, and Deal Terms. New Jersey: John Wiley & Sons, Inc.
- Gelfond, S. & Foti, A. 2012. US\$500 and a click: investing the "crowdfunding" way. *Journal of Investment Compliance*, 4 ,9-13.
- Haastattelu s.a. Kajaanin ammattikorkeakoulu. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.kamk.fi/opari/Opinnaytetyopakki/Teoreettinen-materiaali/Tukimateriaali/Aineiston-keruumenetelmat/Haastattelu>. [viitattu 30.5.2017].

Helsingin Sanomat. 2016. Yritykset kaapivat nyt kasvurahaa monesta kana-
vasta – Helsingiläinen Frosmo ei tyytynyt turhaan koputtelemaan pankin
oveen. WWW-dokumentti. Päivitetty 24.10.2016. Saatavissa:
<http://www.hs.fi/talous/art-2000002926843.html>. [viitattu 23.3.2017].

Invesdor s.a. What is crowdfunding. WWW-dokumentti. Saatavissa:
<https://home.invesdor.com/en/what-is-crowdfunding>. [viitattu 31.3.2017].

Joukkorahoituslaki 25.8.2016/734.

Joukon Voima Oy. 2016. Suomen suurin kiinteistöalan joukkorahoitus mahdol-
listaa uusiutuvan energian tuotantoa. WWW-dokumentti. Saatavissa:
<https://www.epressi.com/tiedotteet/yrittajyys/suomen-suurin-kiinteistoalan-joukkorahoitus-mahdollistaa-uusiutuvan-energian-tuotantoa.html>. [viitattu 11.4.2017].

Kallio, A. 2014. Komission tiedonanto joukkorahoituksen tarjoamien mahdolli-
suuksien hyödyntämisestä Euroopan unionissa. E-kirje 6.5.2014. PDF-doku-
mentti. Saatavissa: https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Kirjelma/Documents/e_58+2014.pdf. [viitattu 22.3.2017].

Kallio, M., Nielsen, A., Ojala, M. & Säskilähti, J. 2015. Arvonlisäveroitus 2015.
Helsinki: Edita Publishing Oy.

Kananen, J. 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä. Jyväskylä: Jyväsky-
län ammattikorkeakoulu.

Kirjanpitolaki 31.12.1997/1336.

Knüpfer, S. & Puttonen, V. 2014. Moderni rahoitus. Helsinki: Talentum Media
Oy.

Laadullisen aineiston analyysi ja tulkinta s.a. Kajaanin ammattikorkeakoulu.
WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://www.kamk.fi/opari/Opinnayte-tyopakki/Teoreettinen-materiaali/Tukimateriaali/Laadullisen-analyysi-ja-tul-kinta>. [viitattu 30.5.2017].

Lassila, A. 2016. Nordea avasi joukkorahoituspalvelun – palvelun kautta voi
sijoittaa listaamattomien yritysten osakkeisiin. Helsingin Sanomat. WWW-do-
kumentti. Saatavissa: <http://www.hs.fi/talous/art-2000004885076.html>. [viitattu 23.3.2017].

Larsen, Senja 2016. Joukkorahoituslaki jäi torsoksi. Kauppalehti. WWW-doku-
mentti. Saatavissa: <https://www.kauppalehti.fi/uutiset/joukkorahoituslaki-jai-tor-soksi/aEdqxKjy>. [viitattu 9.8.2017].

Leino, T. & Välimäki, O. 2014. Pääomarakenne on yritykselle kilpailutekijä. Ta-
louselämä. Päivitetty 26.8.2015. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://www.talouselama.fi/tebatti/paaomarakenne-on-yritykselle-kilpailutekija-3363307>. [vii-
tattu 30.3.2017].

Lindfors, H. 2014. Rahoitustuotot ja -kulut kirjanpidossa. Helsingin seudun kauppakamari. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://jasentiedote.fi/fi/jasentiedote/helsingin-seudun-kauppakamari/2014/1/rahoitustuotot-ja-kulut-kirjanpidossa/>. [viitattu 23.8.2017].

Meriläinen, K. 2012. Vedor Due Diligence vastuun jakautumisen näkökulmasta. Helsingin yliopisto. Oikeustieteellinen tiedekunta. Pro gradu -työ. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/38654/Gradu2012_Kristiina%20Merilinen.pdf?sequence=2. [viitattu 18.5.2017].

Mesenaatti s.a. a. Tervetuloa joukkorahoitus. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://mesenaatti.me/tervetuloa-yhteisorahoitus/>. [viitattu 31.3.2017].

Mesenaatti s.a. b. Vasted – Olutta hävikkileivästä. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://mesenaatti.me/campaign/?id=419#single/view>. [viitattu 23.3.2017].

Mesenaatti s.a. c. Mikä on mesenaatti.me? WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://mesenaatti.me/info/mika-on-mesenaatti-me/>. [viitattu 31.3.2017].

Mähönen, E. 2016. Sijoittajan sudenkuoppa – ”Valuaatiot aivan käsittämättömiä”. Kauppalehti. Päivitetty 31.8.2016. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://www.kauppalehti.fi/uutiset/joukkorahoitus-kay-kalliiksi---arvostustasot-kohtuuttomia/i7SzJnMx>. [viitattu 31.3.2017].

Nordea. 2017. Mitä on joukkorahoitus. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://crowdfunding.nordea.fi/about/nordea-crowdfunding> [viitattu 14.2.2017].

Pietarila, P. 2015. Joukkorahoitus laajenee yrityslainoissa. Kauppalehti. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://www.kauppalehti.fi/uutiset/joukkorahoitus-laajenee-yrityslainoissa/D7mUfhZA>. [viitattu 31.3.2017].

Rahankeräyslaki 31.3.2006/255.

Reunanen, L. 2016. Mikä on tuloslaskelma ja mitä se kertoo? Talousverkko. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.talousverkko.fi/tuloslaskelma/>. [viitattu 18.5.2017].

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006a. Johdanto. KvaliMOTV – Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaristo. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L1.html>. [viitattu 27.01.2017].

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006b. Tapaustutkimus. KvaliMOTV – Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaristo. WWW-dokumentti. Saatavissa: http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L5_5.html. [viitattu 27.01.2017].

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006c. Toimintatutkimus. KvaliMOTV – Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaristo. WWW-dokumentti. Saatavissa: http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L5_4.html. [viitattu 25.01.2017].

Senja opettaa. 2012. Poliisihallitus vastasi ”juupas-eipäs” joukkorahoituskysymykseen. Blogi. Saatavissa: <https://senjaopettaa.fi/2012/09/11/poliisihallitus-vastasi-juupas-eipas-joukkorahoituskysymykseen/>. [viitattu 23.3.2017].

Sijoituspalvelulaki 14.12.2012/747.

Strukturoitu haastattelu s.a. Tilastokeskus. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.stat.fi/virsta/tkeruu/04/01/>. [viitattu 30.5.2017].

Taloushallintoliitto. 2015. Kirjanpitovelvollisuus ja kirjanpitoaineisto. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://taloushallintoliitto.fi/kirjanpidon-abc-mita-jokaisen-tulisi-tietaa-kirjanpidosta/kirjanpitovelvollisuus>. [viitattu 9.4.2017].

Teemoittelu s.a. Kajaanin ammattikorkeakoulu. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://www.kamk.fi/opari/Opinnaytetyopakki/Teoreettinen-materiaali/Tu-kimateriaali/Laadullisen-analyysi-ja-tulkinta/teemoittelu>. [viitattu 16.8.2017].

Tomperi, S. 2016. Käytännön kirjanpito. 24. uudistettu painos. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2011. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 8. uudistettu painos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Tutkimuksen toteuttaminen. 2010. Jyväskylän yliopisto. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/tutkimusprosessi/tutkimuksen-toteuttaminen>. [viitattu 21.8.2017].

Valtiovarainministeriö. 2016. Joukkorahoituslailla uusia rahoitusmahdollisuuksia yritysten kasvuun. WWW-dokumentti. Saatavissa: http://vm.fi/artikkeli/-/asset_publisher/joukkorahoituslaki-tuo-toimialalle-kevytta-saantelya?_101_IN-STANCE_C91M3tdJeutx_languageld=fi_FI. [viitattu 23.3.2017].

Vauraus. 2017. Usein kysytyt kysymykset. Miten yrityslainat-palvelun sijoitukset verotetaan. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://vauraus.fi/mika-vauraus/usein-kysytyt-kysymykset>. [viitattu 12.4.2017].

Verohallinto. 2017. Arvonlisävero. WWW-dokumentti. Päivitetty 10.5.2017. Saatavissa: https://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ ja_yhteisoasiakkaat/Osakeyhtio_ ja_osuuskunta/Arvonlisaverotus. [viitattu 10.4.2017].

Wikström, S. 2016. Joukkorahoitus – uusi rahoitusmahdollisuus yrittäjälle. Blogi. Saatavissa: <https://www.kasvuopen.fi/blogi/joukkorahoitus-uusi-rahoitusmahdollisuus-yrittajalle>. [viitattu 11.4.2017].

Yeh, A. 2015. New research study: 7 stats from 100,000 Crowdfunding Campaigns. Blogi. Saatavissa: <https://go.indiegogo.com/blog/2015/10/crowdfun>

ding-statistics-trends-infographic.html?utm_source=linkedin&utm_medium=socialmediaowned&utm_campaign=7statsblog_iggmedia-source&utm_content=10062015&i=mali. [viitattu 22.3.2017].

Yrittäjät. 2017. Naavan joukkorahoitus tuli täyteen etuajassa. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.yrittajat.fi/uutiset/555619-naavan-joukkorahoitus-tuli-tayteen-etuajassa>. [viitattu 11.4.2017].

Yrittäjät. 2013. Oma pääoma. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.yrittajat.fi/yrittajan-abc/minustako-yrittaja/rahoitussuunnittelu/oma-paaoma-316825>. [viitattu 20.2.2017].

Yritys-Suomi s.a. Rahoitus. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://yritys-suomi.fi/rahoitus1>. [viitattu 6.2.2017].

HAASTATTELUKYSYMYKSET TILINTARKASTAJA

Haastattelukysymykset

Tilintarkastaja X:

1. Mihin joukkorahoituksen muotoihin olet törmännyt? (osakepohjainen, lainapohjainen, tuotepohjainen ja lahjoitus)
2. Onko joukkorahoitukseen liittyvä lainsäädäntö vaikuttanut tilintarkastajan työhön? Miten?
3. Mitä kustannuksia joukkorahoituksesta syntyy? Miten ne vaikuttavat kirjanpidossa?
4. Mitä tuottoja joukkorahoituksesta syntyy? Miten ne näkyvät kirjanpidossa?
5. Oletko törmännyt verotukseen liittyviin ongelmiin?
6. Miten pankin välityspalkkiot ja joukkorahoituksessa käytettävän alustan provisio merkitään kirjanpitoon?
7. Missä näet suurimmat ongelmat joukkorahoituksen talouden hoidossa? Missä kohdissa kannattaa varmistua/kiinnittää huomiota?
8. Pysytäänkö joukkorahoitusta hakeneet yritykset suunnitellussa budjetissa eli osataanko tuottoja ja kustannuksia määritellä etukäteen oikein?
9. Minkä ohjesäännön antaisit joukkorahoitusta hakevalle yritykselle?
10. Mitä hallinnollisia asioita tulee ottaa huomioon?

HAASTATTELUKYSYMYKSET KIRJANPITÄJÄ

Haastattelukysymykset

Kirjanpitäjä X:

1. Mihin joukkorahoituksen muotoihin olet törmännyt? (osakepohjainen, lainapohjainen, tuotepohjainen ja lahjoitus)
2. Onko joukkorahoitukseen liittyvä lainsäädäntö vaikuttanut kirjanpitäjän työhön? Miten?
3. Mitä kustannuksia joukkorahoituksesta syntyy? Miten ne vaikuttavat kirjanpidossa?
4. Mitä tuottoja joukkorahoituksesta syntyy? Miten ne näkyvät kirjanpidossa?
5. Oletko törmännyt verotukseen liittyviin ongelmiin?
6. Miten pankin välityspalkkiot ja joukkorahoituksessa käytettävän alustan provisio merkitään kirjanpitoon?
7. Missä näet suurimmat ongelmat joukkorahoituksen talouden hoidossa? Missä kohdissa kannattaa varmistua/kiinnittää huomiota?
8. Pysyykö joukkorahoitusta hakeneet yritykset suunnitellussa budjetissa eli osataanko tuottoja ja kustannuksia määritellä etukäteen oikein?
9. Mitä hallinnollisia asioita tulee ottaa huomioon?
10. Minkä ohjesäännön antaisit joukkorahoitusta hakevalle yritykselle?

HAASTATTELUKYSYMYKSET JOUKKORAHOITUKSEN VÄLITTÄJÄ

Haastattelukysymykset

Joukkorahoituksen välittäjä:

1. Mihin joukkorahoituksen muotoihin olet törmännyt työssäsi? (osakepohjainen, lainapohjainen, tuotepohjainen ja lahjoitus)
2. Miten joukkorahoituksen vastikkeen arvonmääritys yleensä toteutetaan?
3. Onko joukkorahoitukseen liittyvä lainsäädäntö vaikuttanut työhönne? Miten?
4. Mitä kustannuksia joukkorahoituksesta syntyy?
5. Kuinka paljon välityspalkkio ja provisio on teidän alustalla?
6. Mitä tuottoja joukkorahoituksesta syntyy?
7. Oletko törmännyt joukkorahoituksessa verotukseen liittyviin ongelmiin?
8. Missä näet suurimmat ongelmat joukkorahoituksen talouden hoidossa? Missä kohdissa kannattaa varmistua/kiinnittää huomiota?
9. Mitä hallinnollisia asioita tulee ottaa huomioon?
10. Minkä ohjesäännön antaisit joukkorahoitusta hakevalle yritykselle?

HAASTATTELUKYSYMYKSET VEROHALLINTO

Sähköpostihaastattelukysymykset

Verohallinnon johtava veroasiantuntija:

1. Mihin joukkorahoituksen muotoihin olet törmännyt? (osakepohjainen, lainapohjainen, tuotepohjainen ja lahjoitus)
2. Miten joukkorahoituksesta saatuja varoja verotetaan?
3. Maksavatko joukkorahoituksen hakijat ennakkoveroa?
4. Mistä summasta vastikkeen arvonlisävero maksetaan? Mitä tähän tulee ottaa huomioon?
5. Miten arvonlisäveroprosentti määräytyy? Pääsääntö?
6. Milloin arvonlisävero tulee maksaa?
7. Maksetaanko arvonlisäveroa Euroopan unionin sisällä tapahtuvasta myynnistä? Entä EU:n ulkopuolelle tapahtuvasta myynnistä?
8. Miten sijoittajille maksettavaa korkoa verotetaan?
9. Mitkä ovat yleisimpiä ongelmia joukkorahoituksen verotuksessa eli missä kohdissa kannattaa varmistua/kiinnittää huomiota?
10. Onko jotain kustannuksia, joita ei voida vähentää verotuksessa?